

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Integrace vietnamských dětí na Znojemsku

Vypracovala: Alena Floriánová

Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, Ph.D.

České Budějovice 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Českých Budějovicích,

dne 21. června 2014

Alena Floriánová

Děkuji panu **PhDr. SalimuMuradovi, Ph.D.**, vedoucímu mé bakalářské práce, za jeho rady a připomínky. Dík patří rovněž respondentům za jejich spolupráci.

ANOTACE

Bakalářské práce „Integrace vietnamských dětí na Znojmsku“ je zaměřena na problematiku integrace vietnamských dětí na základních školách. V teoretické části jsou vysvětleny pojmy související s integrací, popsána je zde kultura, školství a tradice vietnamské minority. Praktickou část tvoří analýza rozhovorů osob, které byly dotazovány na integraci související s vietnamskou minoritou žijící v oblasti Znojma. Cílem práce bylo zjistit, v jakých podmínkách u nás vietnamské děti žijí a jaká je úroveň integrace na území České republiky, konkrétně Znojma. Záměrem práce je, aby nejen pedagog pochopil a porozuměl jejich situaci a následně se dokázal orientovat v problematice integrace.

Klíčová slova:

Integrace, vietnamská menšina, kultura a zvyky, komunikace, pedagog, edukace.

ANNOTATION

Thesis: "Integration of Vietnamese children in Znojmo region" focuses on the issue of integration Vietnamese children in primary schools. In the theoretical section the terms related to integration are explained and the culture, education and tradition of Vietnamese minority are also described. The research part consists of an analysis of interviews of people who were interviewed for the integration associated with Vietnamese companies in Znojmo region. The aim of this paper was to determine the conditions in which the Vietnamese live among us and how effective the way of integration is in the Czech Republic, specifically in Znojmo. The aim of this paper is not only for the teacher to understand their situation and then be able to respond to the different behaviour of this minority.

Key words:

Integration, Vietnamese minority, culture and traditions, communication, educator, education.

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Teoretická část.....	8
2.1	Pojmy	9
2.1.1	Pojem integrace	11
2.2	Modely integrace ve vzdělávání na základních školách	13
3	Negativní jevy ze strany majoritní společnosti	13
3.1	Intolerance, předsudky a stereotypy	14
3.2	Xenofobie	15
3.3	Rasismus.....	15
4	Integrace imigrantů v ČR	16
4.1	Češi a minority.....	16
4.2	Počet cizinců na území České republiky	17
4.3	Počet cizinců s povoleným trvalým pobytem.....	18
4.3.1	Seznámení s problémem.....	18
4.3.2	Problematika spojená se znalostí českého jazyka	19
4.3.3	Informovanost cizinců a jejich orientace v majoritní společnosti.....	20
4.4	Cíle integrační politiky České republiky	20
4.5	Majoritní společnost a cizinci.....	21
4.6	Projekty související s integrací:	22
5	Vietnamci, odkud k nám přišli?	24
5.1	Vietnam	24
5.2	Kultura a náboženství	25
5.3	Tradiční svátky ve Vietnamu	26
5.4	Odlišná neverbální komunikace	28
6	Vietnamské školství	30
6.1	Současný vzdělávací systém.....	31

6.1.1	Předškolní věk	31
6.1.2	Školní věk.....	31
6.1.3	Odborné školy	32
6.1.4	Vysoké školy.....	32
7	Migrace Vietnamců do ČR.....	33
7.1.1	Život vietnamské minority v České republice.....	33
7.1.2	Bariéry bránící integraci ze strany vietnamské menšiny:.....	34
7.1.3	Pozitivní faktory, které pomáhají při integraci:	34
7.2	Znojmo a vietnamská minorita	35
8	Výzkumná část	36
8.1	Cíle bakalářské práce	36
8.2	Metodologie.....	36
8.3	Analýza rozhovoru s Annou Nguyen	37
8.4	Analýza rozhovoru s pedagogem	40
8.5	Rozvor s ředitelem školy JUDr. Josefa Mareše.....	41
9	Závěr.....	45
10	Seznam literatury.....	48
11	Seznam grafů.....	52
12	Přílohy	53

1 Úvod

Znojmo leží u hranic s Rakouskem a právě tato poloha láká vietnamské občany k provozování svých podnikatelských aktivit. Během devadesátých let tu vznikla početná minorita Vietnamců, kteří tu začali žít a jejich děti navštěvovat naše školy a s tím začaly přicházet i první problémy, proto se má bakalářská práce orientuje na problematiku integrace žáků, jejichž rodiče pocházejí z Vietnamské lidové republiky. Toto téma bylo vybráno na základě mých aspirací stát se dobrou učitelkou na základní škole. Ze subjektivních zkušeností vím, jak je těžké tento cíl splnit, každé dítě bez jakéhokoliv rozdílu potřebuje individuální přístup a je pouze na každém pedagogovi, s jakým postojem ke svým žákům přichází. Přichozí děti uměly jen pár slov česky, učitelé nebyli obeznámeni s odlišným stylem komunikace, kultury a zvyků vietnamské minority a často vznikaly absurdní situace, protože pedagogové neuměli reagovat na chování vietnamských dětí a jejich rodičů, těchto situací jsem byla i já jako žák základní školy či asistent pedagoga na základní škole svědkem. Právě odlišnosti týkající se chování, kultury a zvyků jsem ve své práci popsala, je potřebné, aby nejen pedagogové ale i majoritní společnost měla zájem o integraci cizinců a pochopila chování svých nových sousedů.

Práci jsem rozdělila klasicky na část teoretickou a praktickou. V první části se zaměřuji na teorii. Čtenář zde nalezne vysvětlené pojmy, které s integrací souvisejí. Dále se zabývám samotnou integrací, tento pojem jsem blíže vysvětlila a uvedla také jeho členění, modely a podmínky. K teorii jsem připojila i problematiku imigrantů u nás a jejich integraci. Důležitou součástí je kapitola o vietnamském etniku. Dozvíme se o vietnamské kultuře, zvycích a rozdílnostech ve školství. Praktická část již popisuje stav vietnamské minority na Znojemsku. Samostatný výzkum nám ukazuje míru integrace vietnamských dětí na znojemských školách. Pedagogičtí pracovníci byli dotazováni na své subjektivní zkušenosti s touto minoritou, na vývoj problematiky integrace na znojemských školách. Rozhovor s pedagogem nám objasňuje problémy, které s edukací této minority souvisely nebo souvisí. Učitel rovněž hodnotí studium vietnamských žáků a jejich specifika. Důležitým bodem byla otázka komunikace mezi učitelem a rodičem. K této problematice se vyjádřil i ředitel největší školy na Znojemsku, kterou je Základní škola JUDr. Josefa Mareše ve Znojmě. Tato škola se dlouhodobě zabývá edukací minorit na Znojemsku a také koncepcí inkluze. Otázky na pana ředitele se týkaly programů, které škola používá při vyučování cizinců a procesu integrace. Poslední

dotazovanou byla studentka gymnázia Anna, která navštěvovala jednu ze základních škol ve Znojmě. Popisuje nám subjektivní zkušenosti a situaci na škole, kde studovala. Otázky na Annu jsem orientovala také na její zájmy a koníčky. Ptala jsem se na její výsledky ve škole a vztah k její matce, tyto otázky nám mohou objasnit problémy, které se týkají mezigeneračních sporů v rodinách cizinců.

Všechny tyto rozhovory nám objasňují úroveň a míru integrace vietnamských dětí na znojemských školách. Dozvídáme se, kde se nacházejí ještě problémy s procesem integrace v edukačních zařízeních. V závěru jsou uvedeny výsledky výzkumu a návrhy k řešení na zlepšení integrace vietnamských dětí na Znojmsku.

2 Teoretická část

Teoretická část se orientuje na vysvětlení pojmů, které souvisejí s problematikou uvedeného tématu. Sekundární data byla shromážděna po prostudování literatury a internetových zdrojů, následně byly tyto informace zkoumány a selektovány dle potřeby pro vybrané kapitoly. Za nejvíce přínosnou literaturu považuji práci „ S vietnamskými dětmi na českých školách“, napsanou autory, kteří se dlouhodobě zabývají problémem integrace, především vietnamské minority. Tato kniha pohlíží na tuto problematiku z více úhlů a nabízí širokou škálu informací. K dalším důležitým zdrojům v mé práci patří webové stránky Ministerstva vnitra České republiky, kde se nacházejí statistiky o počtech cizinců na našem území. Ke zpracování teoretické části mi velmi pomohla webová stránka www.inkluzivniskola.cz, na které se nachází veškerá možná problematika týkající se příchodu cizinců na české školy, tato stránka vznikla díky projektu META, který podporuje integraci mladých cizinců. Díky těmto zdrojům přibližuji v teoretické části aktuální situaci problematiky integrace v České republice, přístup majority k minoritám a také projekty, které napomáhají k lepší integraci cizinců na našem území. Konkretizuji zde vietnamskou minoritu a jejich odlišnou kulturu, jejíž neznalost může vést k nepochopení zvláště při komunikaci. Dále uvádím vývoj česko-vietnamských vztahů, který je důležitý zmínit zejména kvůli jeho kontinuitě. Ke zmíněným bodům patří i odlišný vzdělávací systém školství ve Vietnamu. V poslední řadě je konkretizováno soužití vietnamské minority s obyvateli Znojemska, v této části práce jsou rovněž uvedeny problémy této minority s obyvateli města Znojma a jeho okolí. Tuto problematiku jsem získala ze znojemských médií a díky rozhovoru se starostou města Znojma.

2.1 Pojmy¹

Imigrace

Tento pojem souvisí s přistěhovalectvím. Je to proces, při kterém cizinci osidlují jinou zemi, než je jejich domovský stát.

Imigrant

Je to cizinec, který přišel do hostitelské země za účelem dlouhodobějšího pobytu. Český ekvivalent pro pojem imigrant je slovo „přistěhovalec“.

Migrace

Migrací je označován proces, kdy se osoby přemísťují přes hranice jiného státu než domovského.

Majoritní společnost

Majoritní společnost je společností většinovou. Na daném území převládá její počet členů. Tato společnost mnohdy trpí různými předsudky a stereotypy vůči skupinám minoritním.

Minoritní společnost

Minoritní společností nazýváme skupinu osob, která má menší počet členů, než má na daném území skupina většinová. Tato menšinová skupina je často znevýhodněná v souvislosti s odlišnostmi, které má vůči skupině většinové.

Modely adaptace a integrace v majoritní společnosti

Každého imigranta, čeká velmi složitý proces, který probíhá v každé zemi, v každé společnosti a i u každého jednotlivce odlišně. Proto uvádím různé strategie tohoto procesu, které nám přiblíží různé chápání integrace a s ní spojené problémy, které souvisí s odlišnou kulturou imigrantů.

Pod pojmem **integrace** rozumíme proces, při které imigranti přijímají novou kulturu hostitelské země, ale zároveň si zachovávají kulturu svojí. Mají tedy dvojí kulturní identitu. Tento proces je hodnocen jako nejlepší varianta.

¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Terminologický slovník* [online]. 2014. [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné z WWW <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

Při **asimilaci** imigranti přijímají ve větší míře kulturu hostitelské země. Osvojují si jazyk, hodnoty, normy i kulturu. Při tomto druhu adaptace jde o největší splynutí s majoritní společností. Imigrant „zapomíná“ na hodnoty, zvyky a kulturu, kterou nabyt ve své vlasti.

Separace znamená, že jsou imigranti izolováni. Často se tak děje díky negativním jevům v majoritní společnosti, které vyvolávají strach z minorit. Separace může také probíhat na straně imigrantů. Tito imigranti uznávají pouze svoji kulturu a nechtějí udržovat kontakt s majoritní společností. Tento proces není považován za pozitivní, mohou se totiž vytvářet ghetta, ve kterých minority žijí. Negativní jevy mohou postihnout jak minoritu, tak majoritu, a proto je ve většině zemí Evropské unie kladen důraz na to, aby k separaci imigrantů nedocházelo.

Marginalizaci rozumíme proces, kde minoritní společnost neuznává svoji původní kulturu, ale také nepřijímají kulturu novou. Tato společnost se identifikuje pouze s kulturou své skupiny, tzv. subkultury.

Další modely jsou popisovány panem Doc. RNDr. Dušanem Drbohlavem, CSc.:²

Model asimilace, v tomto modelu dochází ke splynutí minority s majoritou. Tento model byl zahrnut v tzv. asimilační teorii, u jejíhož zrodu ve dvacátých a třicátých letech stáli reprezentanti tzv. chicagské školy. Tato škola popisovala adaptaci imigranta jako přirozený vývoj, na jehož konci dochází k splynutí v majoritní společnosti. Další model, který Doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc. zmiňuje, je **model „tavícího kotle“**, tento model se podobá modelu asimilace. Rozdíl je ovšem v tom, že minorita si ponechává určitou národotvornou roli. Menšiny se vrací ke své kultuře, slaví například některé své svátky, učí své potomky kultuře, kterou získali ve své mateřské zemi atd. Pokud minorita i majorita dokáže žít vedle sebe, jde o „salátovou mísu“, v této situaci dokážou obě dvě společnosti (jak majoritní, tak minoritní) mezi sebou intenzivně komunikovat a žít vedle sebe. Posledním uvedeným pojmem je **strukturální integrace**. Tento proces můžeme považovat za nejvíce ideální. Adaptace je zde na nejvyšším vrcholu. Imigranti mají stejné rovnoprávné postavení jako lidé z majoritní společnosti. Avšak specifika určitého etnika jsou zachovány. Ve vyspělých

²ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-648-9. s. 24

západoevropských zemích a v USA dochází většinou místo k strukturální integraci pouze k dílčím integracím, což mnohdy sebou nese i diskriminační prvky.

Velmi často se setkáváme s jevem, kdy jsou potomci imigrantů zcela asimilovaní. Zajímavé je, že až třetí generace imigrantů se snaží vrátit se k původní kultuře, i přesto, že se narodila v cizí zemi. Tento jev nazýváme tzv. **fenomén etnického znovuoživení**.³

S tímto jevem se setkáváme i v okrese Znojmo, kdy jsou vietnamské děti zcela asimilovány a přebírají nejen náš jazyk, ale také normy, kulturu a zvyky. V tomto případě se jedná o druhou generaci Vietnamců na Znojemsku a můžeme jen tušit, jestli třetí generace se bude ke své kultuře vracet.

2.1.1 Pojem integrace

Integrace je složitým procesem, ve kterém se minorita pozvolna začleňuje do majoritní společnosti. Historie dokázala, že soužití jiných kultur může vést ke konfliktům nejen mezi odlišnými kulturami, ale také ve společnosti domácího obyvatelstva. Proto je důležité v dnešní době, kdy už neexistují tak velké bariéry pro migraci, se touto otázkou zabývat. Musí se ovšem jednat o proces oboustranný, musí být chuť integrovat a být integrován.

2.1.1.1 Členění integrace⁴

Integraci můžeme členit do dvou dimenzí. Tou první je sociálně-ekonomická a druhou dimenzi můžeme nazvat sociální integrací. Již podle názvu je patrné, jaký bude rozdíl mezi tímto členěním.

- Sociálně-ekonomická integrace zahrnuje především rovinu institucí, organizací a přístupu cizinců do makro-struktur společnosti jakou jsou trh práce, trh s byty, sociální stát a systém vzdělávání.
- Sociální integrací rozumíme uznání odlišností, mezilidskou komunikaci, vzájemné vztahy imigrantů a majoritní společnosti.

³PRŮCHA, J. *Interkulturní psychologie: Sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. 2, rozš. Vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-280-5. s. 186

⁴BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vydání, Brno: CDK, 2003. ISBN 80-7325-020-9. s. 180.

Existuje také jiné členění integrace a to podle Hannah Arendtové.⁵ Ta člení integraci do sfér. První sféru tvoří „**sféru veřejnou**“, v této sféře se mají vztahy řídit principem rovnosti. Tuto rovnost má zajišťovat stát. Další je „**sféra sociální či ekonomická**“, v níž jsou vztahy založeny na principu soutěže. Zde je již role státu omezena. Stát může být nebo měl by být nápomocen na začátku života imigrantů ve státě, a to hlavně u sociálně a kulturně znevýhodněných jedinců. Poslední je „**sféra soukromá**“, ta zahrnuje rodinu a příslušnost k určitému etniku a kultuře. V této sféře se vztahy řídí buď to integrováním či vyloučením.

2.1.1.2 Podmínky integrace

Podmínky k integraci rozlišujeme na ekonomické, politické, sociální a kulturní. Každá z těchto podmínek hraje roli v procesu integrace, záleží ale také na typu imigrantů.

Legislativa, která souvisí s integrací, musí být stanovena velmi přehledně, aby i cizinec mohl zákony snadno najít a porozumět jim. Náš systém a struktura práva je pro cizince (nejen pro ně) velmi nepřehledná a komplikovaná, proto se na našem trhu objevují jak soukromé subjekty, které radí imigrantům, jak legálně postupovat na našem území, tak i subjekty, které tuto činnost dělají na bázi dobrovolnosti.

K ekonomickým podmínkám patří hlavně pracovní příležitosti, které trh dané země nabízí. Podmínky, které jsou dále důležité, jsou například ekonomická stabilita země, růst ekonomiky, volnost pohybu na trhu práce i kapitálu, ekonomická podpora ze strany státu.

Sociální podmínky patří mezi důležité podmínky, které pomáhají k integraci. Minority musí mít jistou podporu majoritní společnosti, která nebrání jejich integraci. Imigranti jsou majoritní společností podporováni nejen ekonomicky, ale hlavně v rovině sociální, kdy se společnost snaží zapojit osoby z minoritní společnosti do společenského života majority.

⁵ BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. sv. 4. ISBN 80-7325-020-9. s. 90-91

2.2 Modely integrace ve vzdělávání na základních školách⁶

Jelikož se moje práce orientuje na integraci vietnamských dětí, musím zmínit systém integrace na českých školách. Děti cizinců mají nárok na bezplatnou výuku. Hlavním problémem při edukaci byla a je neznalost českého jazyka, proto může pedagog ve výuce potomků imigrantů využívat dva různé modely:

Model integrované výuky, v tomto případě se děti imigrantů zařazují do výuky, kde jsou děti stejného věku. Pokud je potřeba, je jim poskytnuta individuální pomoc, jinak mají stejné podmínky jako děti z majoritní společnosti.

Model oddělené výuky, tento model má dvě varianty:

1. Přejícné opatření, při využití této varianty jsou děti cizinců podle jejich potřeb vzdělávány odděleně od ostatních žáků. Žáci imigrantů mohou také absolvovat část vyučování ve třídě s ostatními žáky.
2. Dlouhodobé opatření znamená, že jsou děti zařazeny na jeden i více let do speciální třídy, kde je jim podle úrovně zvládnutí jazyka majoritní společnosti poskytována výuka. Tato výuka většinou bývá rozdělena na 3 skupiny- pro začátečníky, středně pokročilé anebo pokročilé.

Na znojmských školách se vyskytuje model integrované výuky, kdy jsou děti cizinců zařazeny přímo do tříd s žáky z majoritní společnosti, avšak pokud dítě dostatečně nerozumí jazyku, bývá zařazen do nižších ročníků. Problém je však v rozdílném věku žáků, díky němu může docházet ke zpomalení integrace. Většina znojmských škola raději poskytuje těmto žákům více hodin jazyka českého a zařazuje děti cizinců do tříd se stejnou věkovou skupinou.

3 Negativní jevy ze strany majoritní společnosti

K integraci cizinců do majoritní společnosti patří i negativní jevy, které se odehrávají jak na straně migrantů, převážně však na straně majority. V této části své práce bych ráda vysvětlila

⁶ Ministerstvo vnitra za podpory Evropského integračního fondu EIF 2008-17. *Integrace cizinců do vzdělávacího systému* [online]. [cit. 25. března 2014]. Dostupné z WWW http://www.soze.cz/wp/wp-content/storage/clanek-integrace_imigrantu_do_vzdelavaciho_systemu.pdf

pojmy, které se týkají těchto jevů v naší společnosti. Díky sociologickým výzkumům, můžeme tvrdit, že v devadesátých letech 20. století převažovaly negativní postoje vůči cizincům v naší republice. Nyní se však tyto názory ubírají pozitivním směrem, ale bohužel i někdy se vyskytnou situace, kdy tomu tak není. Tyto situace mohou mít řadu podob, příčin či projevů.

3.1 Intolerance, předsudky a stereotypy⁷

V naší společnosti existuje intolerance vůči těm a tomu, co naše společnost nezná anebo se bojí pochopit. Intolerance je postoj, kdy člověk nerespektuje a neuznává kulturu jiného národu.

Majoritní společnost ovlivňují předsudky a stereotypy, které je velmi těžké odstranit z myšlení, jednání a chování společnosti. Předsudky jsou tedy stabilní, emotivně zabarvené a neodrážejí realitu. Příčiny lze hledat jak v rodině, výchově ale také v životních zkušenostech.

Stereotypy, které se objevují při vnímání a posuzování národnostních a etnických odlišností, jsou dalším problémem při integraci imigrantů. Člověk je posuzován podle toho, do jaké sociální skupiny patří a záleží na subjektivní zkušenosti hodnotící osoby. Můžeme tvrdit, že jde také o ustálené vzorce chování. Lidé si ani neuvědomují, že tyto názory a stereotypy jim byly vštípeny např. médii. Ty mají v dnešní době obrovskou moc a vytvářejí tyto většinou negativní stereotypy (Vietnavec =trhovec, Rus=mafián). Lidé v majoritní společnosti mnohokrát ani nemají možnost poznat nebo potkat cizince a i bez této subjektivní zkušenosti je cizinec zakódován podle daného stereotypu. Někdo může namítnout, že média jen odrážejí tyto názory ve společnosti. Faktem ovšem zůstává, že média se velkou měrou podílí na fixaci těchto stereotypů. Názory tohoto druhu vytvářejí velmi těžko překonatelné bariéry mezi majoritou a minoritou. Společnost proti nim může bojovat, musí však mít objektivní informace a jedinci musí změnit svoje subjektivní postoje.

⁷ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-648-9. s.. 9.

3.2 Xenofobie

Slovo pochází z řeckého jazyka. Xénos znamená příchozí a fēbos můžeme vysvětlit jako bázeň či úzkost. Můžeme tedy říct, že tento pojem znamená strach z příchozího, který pochází z ciziny, z území, které neznáme. Člověk, který je xenofobní, posuzuje jiné jen na základě tradice své etnické nebo národnostní skupiny. Má strach z jiného vzhledu, tradic a kultury příchozích cizinců. Xenofobie je též základem pro další nenávistné ideologie, jako je například rasismus, šovinismus či nacionalismus.

3.3 Rasismus

Pokud se budeme zabývat termínem, tak základ tohoto slova je „rasa“, která slouží k diferenciaci lidských plemen. Každá společnost žijící na určitém území má společné dědičné rysy, jež se liší od jiných. (Tři hlavní rasy- kavkazoidní, mongoloidní a negroidní). Tato ideologie předpokládá lidskou nerovnost. Osoba, jež sympatizuje s rasismem, povyšuje svoji rasu nad ostatní. Je to ideologie, která je nadstavbou xenofobie. Můžeme též rozlišovat mezi tzv. „měkkým“ a „tvrdým“ rasismem. Hlavním rozdílem mezi těmito typy je, že při „měkkém“ rasismu je člověk latentní nebo nemá vyhraněný názor. Tento člověk má výhrady ke způsobu života imigrantů, ale neprojevuje se na veřejnosti. Takzvaný „tvrdý“ rasismus se u nás v České republice též vyskytuje. Tento způsob rasismu již souvisí s otevřenou averzí vůči určitému typu společnosti, kdy jedinec či skupina neváhá použít násilí, jak psychické tak fyzické.⁸

V dnešní době můžeme tyto projevy rasismu vidět na každém kroku, snad každé město v České republice se potýká s jedním či druhým typem rasismu. Sekundární důsledky jsou například tvoření ghett nebo necht' zaměstnat příslušníky těchto minorit. Na Znojemsku se tato problematika rovněž objevuje a to hlavně vůči romské minoritě.

⁸ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-648-9. s. 13.

4 Integrace imigrantů v ČR

4.1 Češi a minority

Velmi často vidíme, jak česká majoritní společnost je uzavřená vůči cizincům, kteří mají původ ze třetích zemí. Jde hlavně o strach z odlišnosti a nepochopení jiné kultury, zde právě hrají velkou roli stereotypy a předsudky. Naši spoluobčané po cizincích požadují absolutní asimilaci, což, jak jsem již uvedla, znamená vzdání se své kultury, jazyka, tradic, atd. Naopak integrace nám poskytne nové znalosti o kulturách, které bychom neměli možnost poznat.

Díky Analýze Ministerstva vnitra České republiky můžeme konstatovat, že k 31. 03. 2014 bylo na území ČR evidováno 201.282 cizinců s přechodným pobytem a 244.283 osob s pobytem trvalým. Dohromady tedy u nás žije 445.565 osob s jinou národností, která se pojí s odlišnou kulturou, stylem života a jazykem.⁹

⁹ Ministerstvo vnitra: *Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 30. 4. 2014*[online]. [cit. 5. května 2014]. Dostupný z WWW <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>

4.2 Počet cizinců na území České republiky ¹⁰

Graf č. 1

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

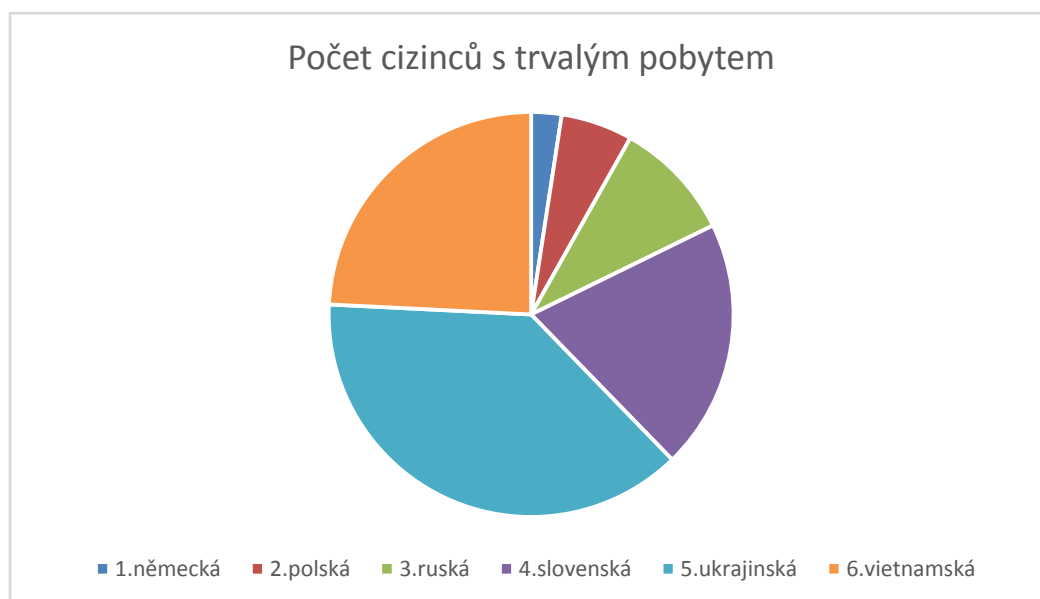
Výše uvedený graf nám znázorňuje šest nejpočetnějších minorit, které obývají území naší republiky. Nejpočetnější skupinou cizinců jsou občané Ukrajiny, podle Ministerstva vnitra České republiky, tvoří tuto minoritu 105.167 osob a to jak s pobytem trvalým tak přechodným. Druhou nejpočetnější skupinou jsou Slováci, kteří migrují do České republiky hlavně z ekonomických důvodů. Slováků u nás k výše uvedenému datu žije 92.362.

Vietnamská komunita z celkového počtu cizinců na našem území tvoří téměř 13%, tuto komunitu tvoří 57.544 osob, z toho má 44. 956 Vietnamců trvale povolený pobyt v České republice. K dále zmiňovaným minoritám patří občané z Ruska (34.112), Polska (19.459) a Německa (18.907).

¹⁰ Ministerstvo vnitra: *Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 30. 4. 2014*[online]. [cit. 5. května 2014]. Dostupný z WWW <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>

4.3 Počet cizinců s povoleným trvalým pobytem

Graf č. 2

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Z tohoto grafu se dozvídáme, že největší skupinou s trvale povoleným pobytem mají občané z Ukrajiny, druhým nejvíce zastoupeným národem jsou právě Vietnamci. Trvale povolený pobyt má 60,9%, což je 44956 osob. U Slováků je tato situace jiná, zde převažuje povolení k přechodnému pobytu, což je logické vzhledem k poloze obou dvou států. U minority Poláků a Rusů převyšuje povolený trvalý pobyt a u Němců je trvalý pobyt výrazně nižší než u povoleného přechodného pobytu.¹¹

4.3.1 Seznámení s problémem

V době, kdy vládl komunistický režim, neměli migranti možnost volného pohybu po tzv. „Východním bloku“, vždy jejich cesta musela být odsouhlasena příslušnými úřady. A právě po pádu tohoto režimu v roce 1989 (v České republice) se začalo naše obyvatelstvo více setkávat s příchodem cizinců nejen ze třetích zemí. Pro Čechy nastal šok z příchodu cizích národů, které mají zcela odlišné kultury. Nastal problém s přijímáním těchto minorit do naší

¹¹ Ministerstvo vnitra: *Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 30. 4. 2014*[online]. [cit. 5. května 2014]. Dostupný z WWW <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>

společnosti. Vznikaly problémy související s jejich životem v České republice, tyto komplikace vycházely z nedostatečné legislativy a především nezájmu majoritní společnosti o život těchto migrantů.

Před hospodářskou krizí, v období let 2006-2008, směřovaly vysoké počty cizinců na naše území. Jednalo se především o migraci za účelem práce, kdy do České republiky přijížděli cizinci kvalifikovaní méně či více i ze vzdálenějších regionů světa. Tím se začala měnit situace cizinců v našich končinách, stávala se diverzifikovanější, jak z aspektu kulturního tak i sociálního. Ke konci roku 2008 a během roku 2009 vypukla hospodářská krize, začaly na povrch viditelněji vyplouvat i problémy cizinců, žijících na našem území. Tyto problémy byly spojené s migrací a integrací cizinců.

Díky lepšímu systematickému monitorování a vyhodnocování problémů a se těžkostivsouvislosti s postavením cizinců v České republice začaly měnit. Byl zvýšen důraz na kooperaci mezi regionální a lokální veřejnou správou a subjekty podporující integraci. Též se začalo rozšiřovat spektrum organizací, které ulehčují situaci cizincům, jsou aktivní v terénu. Integrovaná politika se také zaměřila na integraci dětí a mládežimigrantů. Právě tato skupina patří z hlediska míry integrace k nejdůležitějším.

4.3.2 Problematika spojená se znalostí českého jazyka

Znalost jazyka patří k nejdůležitějším aspektům, jež jsou důležité k integraci cizinců, proto je na tento problém kladen velký důraz. Pokud chce cizinec v České republice povolení k trvalému pobytu, musí prokázat znalost českého jazyka alespoň na úrovni A1. Velkým problémem je dostupnost výuky pro dospělé cizince, kdy se úskalí nachází nejen v čase ale také v místě, ve větších městech však již není tento problém zdaleka palčivý. Zaznamenáváme i nedostatek kvalifikovaných lektorů češtiny jako cizího jazyka. Dostatečná není ani nabídka kurzů češtiny pro pokročilé. Druhým problémem je výuka dětí a mládeže cizinců, sice se na ně vztahuje povinná školní docházka, pokud mají rodiče pobývat na území České republiky více než 90 dní, ale velkou otázkou je financování těchto dětí. Bezplatná výuka pro děti a mládež je zajištěna jen pro ty, kteří pocházejí ze zemí Evropské unie, pro ty ostatní by měla

být výuka zpoplatněna. Avšak tomu se tak neděje, ve většině případů jsou tyto situace řešeny dotacemi na projekty škol z prostředků integrace a z rozvojového programu MŠMT.¹²

4.3.3 Informovanost cizinců a jejich orientace v majoritní společnosti

Osoby z třetích zemí k nám migrují hlavně kvůli pracovním příležitostem, bohužel jsou velmi málo informováni o podmínkách, normách, tradicích tady u nás. Často jsou jejich informace zkreslené či dokonce nereálné, pak po příjezdu hrozí „kulturní“ šok imigranta. Naše veřejná správa sice vydává různé publikace v řadě jazyků, ale ukazuje se, že je problémem porozumět vlastnímu obsahu sdělení.

Podle mého názoru by se měl tato problematika spojit i s absencí ovládnutí češtiny. Pokud cizinci navštěvují kurzy, kde se učí český jazyk, měl by jim lektor vysvětlovat i socio-kulturní chování Čechů. Tato orientace je velmi důležitá, jelikož pokud bude cizinec umět naši řeč, ale nebude ovládat naše zvyky a tradici, nikdy se mu nepodaří se integrovat. Ve srovnání se západními zeměmi jsou tyto rozdíly malé, ale jak uvedu v další části práce, rozdíly v chování mezi naší a vietnamskou společností nejsou zanedbatelné.

4.4 Cíle integrační politiky České republiky

Analýza aktuální situace integrace cizinců na území České republiky uvádí, že hlavním cílem je, aby byl cizinec samostatný a soběstačný, to znamená, aby byl schopen zapojit se plnohodnotně do života společnosti, řešit svou individuální životní situaci i situaci osob na něm závislých. Pro cizince je v dnešní době důležité znát svá práva a dostát svým povinnostem, které jsou na něj kladeny ze strany státního aparátu. Důležitým artiklem je orientace v novém prostředí a znalost zvyklostí a způsobu života v majoritní společnosti, s tím souvisí i schopnost rozumět a komunikovat v českém jazyce. Cizinec by se měl po integračním procesu stát samostatným a soběstačným, jak po stránce ekonomické tak sociální. V poslední řadě by měl také vědět, kam se v případě nouze obrátit o pomoc a podporu.¹³

¹² Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Obecné podmínky pro získání povolení k trvalému pobytu [online]*. [cit. 25. března 2014]. Dostupné z WWW http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=povoleni-k-trvalemu-pobytu&hl=cs_CZ

¹³ Vláda České republiky, *Usnesení vlády České republiky č. 6 ze dne 4. ledna 2012 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepci integrace cizinců - Společné soužití v roce 2012 [online]*. [cit. 19. března 2014].

4.5 Majoritní společnost a cizinci

Musím zmínit to, že integrační politika pomáhá tomu, aby naše společnost byla vůči těmto cizincům vstřícná a otevřená. Klíčová pro naši společnost je informovanost, nejen o podmínkách života cizinců v České republice, ale také o jejich kultuře a zvycích. Společnost by též měla vědět, co znamená problematika integrace na našem území. Důležitá je proto práce s médii, které mají velký vliv ovlivnit relativně za krátkou dobu velký počet majority v České republice. Jejich informace však musí být objektivní, minoritní společnost nesmí být v médiích prezentována jen v negativních případech, díky nim se totiž vytváří stereotypy, které jsem již zmiňovala. V dnešní době existuje mnoho různých televizních pořadů, kde máme možnosti poznat nejen krásy cizích zemí, ale také život tamějších lidí (tyto pořady jsou většinou různé cestopisy či dokumenty o Zemi: Koření, Objektiv, Toulavá kamera, Cestománie ...).

Velmi důležitou institucí, která působí na možnost integrace, je škola. Zde se poprvé můžeme setkat s člověkem z minority. V těchto zařízeních si nejen děti, ale i jejich rodiče a zvláště pak pedagogové mohou všimnout, jakou mají imigranti kulturu, jaká je jejich mateřština, jaké jsou jejich zvyky a tradice. Právě instituce spojené s edukací by se měly na problematiku integrace zaměřit, aby již malé děti o diverzifikaci kultur věděly a nevnímaly ji negativně.

V dnešní době je proto nevyhnutelné mluvit o integraci cizinců. Pod záštitou různých institucí vznikají kulturní, osvětové akce, které je vhodné navštívit. Akce, kde se setká majoritní společnost s minoritou a dokážou spolu komunikovat, pokládají si různé otázky, ochutnávají společně svá národní jídla, to je, podle mého názoru, nejlepší ukázka nejen pro děti a mládež. V našem městě se několik takovýchto akcí konalo a vždy byla vysoká účast, jak ze strany škol, tak ze strany obyvatel města Znojma.

4.6 Projekty související s integrací:

Projekt Rodina odvedle: od roku 2004 se realizuje každý rok. České rodiny se setkávají s těmi z cizích zemí u společného oběda s tradičními pokrmy. Tento projekt napomáhá k pochopení a poznání druhé komunity v rodinném kruhu, kdy po překonání prvních ostychů můžou vzniknout velmi pevná přátelství.¹⁴

Knihovny pro všechny: Evropské strategie pro multikulturní vzdělávání, zde se knihovny snaží přizpůsobit se potřebám cizincům a nabízejí pro ně další nabídku služeb v rámci tohoto projektu.

Program na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR, v rámci tohoto programu jsou uvolňovány finanční prostředky na podporu projektů k podpoře interkulturní výchovy dětí a mládeže. MŠMT také vypisuje každý rok dotace, které podporují projekty zaměřené na integraci a inkluzi žáků se znevýhodněním.¹⁵

Vzdělávací program pro podporu pedagogických pracovníků při práci s žáky-cizinci, tento projekt funguje díky Sdružení pro příležitosti mladých migrantů (META). Cílem je vytvořit dostupný webový portál pro pedagogy, kde by byl zveřejněn materiál související se vzděláváním cizinců.

Na území Jihomoravského kraje vznikl **Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje v období 2011-2015,** tento program formuluje strategii integraci cizinců na úrovni samosprávy, je také soustředěn na potřeby cizinců a zároveň i specifické regionální podmínky.¹⁶ K dalším organizacím v Jihomoravském kraji patří Diecézní charita Brno - oddělení migrace a humanitární pomoc,

¹⁴ KOPÁČEK, Martin. Rodina od vedle [online]. Ze dne 30. 10. 2007 [cit. 19. března 2014]. Dostupné z WWW http://www.online.muni.cz/udalosti/838-rodina-od-vedle#.U7FIIsji_mM8

¹⁵ MŠMT ČR. Podpora inkluze [online]. 2014. [cit. 01. června 2014]. Dostupné z WWW <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/podpora-inkluze>

¹⁶ Socio.factor, s.r.o, Jihomoravský kraj 2010. Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje [online]. [cit. 05. března 2014]. Dostupné na WWW file:///C:/Users/alena/Downloads/program_integrace_cizincu_JMK.pdf

Komunitní centrum Brno a Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE). Všechny organizace mají sídlo v Brně, tudíž je pro cizince ze Znojma obtížné získat pomoc od těchto institucí. V Jihomoravském kraji není zaregistrován žádný klub či poradenství přímo pro vietnamskou minoritu. Dotazovala jsem se i koordinátorky Plánování sociálních služeb města Znojma, Mgr. Lucie Rockové, Dis., a bylo mi sděleno, že poradenství tu funguje pro všechny členy společnosti bez rozdílu národnosti. Problematika integrace není tedy ve Znojmě specifikovaná. Z terénu však Ing. Lucie Rocková sleduje trend, kdy si nově příchozí Vietnamci chodí pro rady za „starousedlíky“.¹⁷

¹⁷ Mgr. Lucie Rocková, Dis. je koordinátorkou komunitního plánování sociálních služeb pro znojemskou oblast, email: css.rockova@tiscali.cz.

5 Vietnamci, odkud k nám přišli?

V této části práce také přibližuji čtenáři Vietnamskou lidovou republiku a život v ní. Vietnam svou polohou, kulturou, politickou situací a i hospodářstvím patří k velmi odlišnému státu, než je naše republika. Pro integrační proces je důležitým bodem i poznání země a kultury, ze které imigranti přicházejí.

5.1 Vietnam¹⁸

Vietnamská socialistická republika se rozléhá na východním pobřeží poloostrova Zadí Indie. Sousedy Vietnamu jsou Čína, Kambodža na západě a na severu Laos. Přírodní hranici na jihu je Čínské moře. Vietnam je asi čtyřikrát větší než naše republika a jeho krajina je velmi rozmanitá. VSR můžeme rozdělit na dvě části, na severní a jižní. V každé této části je pro Vietnamce důležitým zdrojem obživy řeka, v té severní to je Rudá řeka a v jižní Mekong. Tyto řeky jsou pro Vietnamce zdrojem obživy, jak v oblasti zemědělství, tak i v oblasti výroby elektřiny a rybolovu. A právě důležitá centra Vietnamu leží u těchto řek, jsou to hlavní město Hanoi a město Ho Či Minovo. Ovšem, jak i my z vlastních zkušeností víme, řeky způsobují i rozsáhle povodně, proto se již Vietnamci několik staletí zabývají budováním hrází, které je chrání před těmito katastrofami. Klima ve Vietnamu je teplejší a vlhčí než u nás. V severní části mají Vietnamci čtyři roční období jako my, v jižní části mají jen období sucha a dešťů.

Ve Vietnamu žije 82,5 milionu obyvatel. Vláda Vietnamu se snaží bojovat s rychlým přírůstkem obyvatel, ale díky silným tradicím se jí to nedaří. Odhaduje se, že v roce 2025 bude ve Vietnamu až 105 milionů obyvatel. Vietnamci totiž stále vnímají tradici, kterou vystihuje toto přísloví: „Mít jednoho syna znamená mít děti, mít deset dcer znamená nemít nic.“ Toto přísloví je v podvědomí Vietnamců i díky absenci sociálního systému zabezpečení ve Vietnamu. Hustota obyvatelstva je ovlivněna reliéfem země, v oblasti, kde jsou pohoří, je hustota obyvatel malá, ovšem v centrech Vietnamu dosahuje hustota obyvatel až 1200 obyvatel na km².

¹⁸ META, sdružení pro příležitosti mladých migrantů: *Profil Vietnamu* [online], [cit. 04. dubna 2014] Dostupné na WWW http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Vietnam_0.pdf

Díky minulosti plných válek a zvrátů je hospodářství Vietnamu na nižší úrovni, než by mohlo být. Na začátku byl Vietnam francouzskou kolonií a všechny možné zdroje země byly čerpány pro potřeby Francie. Za druhé světové války tato situace vyvrcholila, na konci války proto vypuknul hladomor a toho využil Ho Či Min. V roce 1945 vyhlásil nezávislost Vietnamu, avšak Francie tuto nezávislost nechtěla uznat a Vietnam si prošel dalšími útrapami válek, které ho oslabily. Francie sice svůj boj prohrála, nastalo ale rozdělení Vietnamu a s ním nastal nekoloniální režim, který byl podporován USA. Odpor k USA vygradoval v další válku, která měla vliv na Vietnam. Tato země byla zamořena chemickými látkami, polovina porostu shořela a také bylo území Vietnamu plné nevybuchlé munice. Vláda tedy stála před těžkým úkolem obnovy země. Krom konfliktu (v roce 1980) s Čínou a Kambodžou postihly Vietnam ještě série tajfunů, které zničily úrodu. VSR řešila tuto situaci vstupem do RVHP. V zemi tedy stejně tak jako u nás fungovalo centrálně řízené hospodářství. Zemědělství se sice vzpamatovalo, rostla ale inflace, ta přesahovala i 700%. Musely logicky přijít reformy. Začaly se rušit zemědělská družstva, snížily se státní zásahy do obchodní sféry a VSR se otevřela zahraničním investicím. V roce 1995 byl Vietnam přijat do ASEANu, což znamenalo ekonomickou integraci v jihovýchodní Asii. Díky ASEANu se VSR otevřela svobodnému obchodu a v letech 1990 až 2000 vietnamské hospodářství zaznamenalo růst 7,6% za rok. V dnešní době přichází investice do Vietnamu z největších ekonomik světa. Země jako je Čína, Rusko, Francie, USA nebo Velká Británie do vietnamské ekonomiky přispívají svými investicemi. K důležitým průmyslovým odvětvím patří průmysl textilní a elektronický. K dalším důležitým oborům patří potravinářství, chemie a petrochemie. Stále ale nad průmyslem vede zemědělství, to živí tři čtvrtiny obyvatelstva. Historicky nejdůležitější a nejpěstovanější surovinou je rýže. Vietnamci se ale dokážou přizpůsobit poptávce na světovém trhu a pěstují také různé druhy ovoce, kešu ořechy nebo uměle chovají mořské živočichy jako jsou kraby, sépie či krevety.

5.2 Kultura a náboženství¹⁹

Vietnamská kultura je považována za jednu z nejstarších v jihovýchodní Asii. Díky bohatému působení mnohých duchovních a filozofických proudů je Vietnam často zván „křižovatkou

¹⁹ČERNÍK, J.; IČO, J.; KOCOUREK, J.; KOMERS, P.; MARTÍNKOV, Š. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H Jinočany, 2006. ISBN 80-7319-055-9, s. 58-60

jihovýchodní Asie“. Byl vystaven rozličným kulturním vlivům, jejichž prvky si Vietnamci se svým pragmatickým přístupem často přizpůsobili k vlastnímu užítku.

Náboženství ve Vietnamu nejsou tak oddělená jako u nás. Velmi často se prolínají. Ke třem základním náboženstvím patří konfucianismus, taoismus a buddhismus. V posledních staletí se na území Vietnamu objevilo i křesťanství, islám či hinduismus.

Duchovní život Vietnamců je spojen s vírou v nadpřirozený svět, proto se u nich i navenek projevuje velká pověřčivost a striktní dodržování pravidel. V této části musím zmínit důležitou součástí nadpřirozeného světa Vietnamců a to je „kult předků“.

Kult předků má ve Vietnamu dlouhou tradici, mezi duše předků se nepočítají jen duše zemřelých rodičů, nýbrž i prarodičů, jejich rodičů, duše všech vzdálených příbuzných a také duše mrtvých zakladatelů vesnice a prvních obdávatelů půdy. Duše těchto předků jsou uctívány buď ve speciálním rodinném chrámu, nebo častěji přímo doma, na trámu – oltáři, který je vyčleněn tomuto kultu. Vietnamci věří, že je jejich mrtví nikdy neopustili. Ti se zajímají o osud rodiny, podílejí se i na jejím štěstí nebo neštěstí. Tyto duše žijí, jedí, mají své potřeby, proto jim Vietnamci připravují dárky a jídlo. Ve zvláštní dny, například ve výročí úmrtí člena rodiny nebo na Nový rok a při dalších slavnostních příležitostech (svatby, pohřeb, narození dalšího člena rodiny) je těmto dárkům a pokrmům věnována zvláštní pozornost.

5.3 Tradiční svátky ve Vietnamu²⁰

Tyto svátky vycházejí z dávných místních a čínských tradic. Během těchto svátků se věnují právě svým předkům, modlí se k nim a zařikávají také zlé duchy a demony. Některé oslavy se vyvinuly z původně zemědělských svátků (např. u nás jsou dožínky). Vietnamci jsou velmi důslední v oslavách významných rodinných momentů, jako je svatba nebo úmrtí člena rodiny. Všechny tyto výjimečné dny se řídí lunární kalendářem. Jednotlivé roky nebývají ve Vietnamu označovány čísly, nýbrž podle názvů jednoho z dvanácti zvířat, tento kalendář se shoduje s čínským, až na Kočku. V čínském kalendáři figuruje Zajíc. Dny se jako u nás sdružují do měsíců a každý z nich má 29 až 30 dní.

²⁰ ČERNÍK, J.; IČO, J.; KOCOUREK, J.; KOMERS, P.; MARTÍNKOV, Š. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H Jinočany, 2006. ISBN 80-7319-055-9, s. 58-60

Lunární Nový rok, zkráceně se nazývá „Tet“, je komplexem tradic a symbolických aktů. Nový rok je mezi 21. lednem a 20. únorem, podle toho kdy je Měsíc v novu. Pro přiblížení tohoto svátku je vhodné ho přirovnat k Vánocům, Velikonocům a našemu Novému roku. Je to den, kdy se setkává celá rodina, ve které se nacházejí osoby, které pracují daleko v cizině, či jsou studenty ve vzdálených školách. Tet je oslavou narozenin, protože v den lunárního Nového roku si všichni Vietnamci přičítají jeden rok. Pokud se třeba narodí dítě před Novým rokem, dovrší o půlnoci jeden rok, respektive dva, protože ve Vietnamu se započítávají i měsíce v mateřském lůnu. Jako u nás se na tento svátek vyzdobují domy, kanceláře i obchody, rozdíl je však v tom, že výzdoba je z květin. Ve Vietnamu mají i svůj stromeček, je to ale malá kvetoucí broskvoň, která znamená dlouhověkost a nesmrtelnost. Načervenalé květy broskvoně znamenají štěstí a ochraňují rodinu před zlými duchy. Nový rok pro obyvatele Vietnamu znamenají i povinnosti, a to že musí být člověk řádně očištěn od sporů a dluhů.²¹

Svátek středu podzimu je náš Den dětí, koná se 15. dne osmého lunárního měsíce. Dříve tento svátek sloužil k uctívání bohů, aby byla dostatečná úroda. Dnes patří tento den dětem. Oblečou si různé kostýmy, jedí různé druhy rýžových sladko-slaných koláčků. Tyto koláčky jsou plněny zvláštní kombinací masa a ovoce, pro nás netypické, ale pro Vietnamce symbolizují dostatek a dobrou úrodu. Vhodným dárkem jsou pro děti různé druhy ovoce, papírové hračky nebo lampióny.²²

7. den 7. lunárního měsíce, tento svátek můžeme přirovnat k našemu svátku „dušiček“. Podle buddhistické tradice se navracejí tento den duše zemřelých na zem, aby si užily pozemských radovánek. Každá rodina proto připravuje oblíbené pokrmy a obětuje papírové předměty, které by mohli zemřelí potřebovat. Důležité je osvobození duší předků, kteří zemřeli nevhodnou smrtí (utonutím nebo sebevraždou), nebo těch, kteří po sobě nezanechali mužského potomka. Tyto duše totiž musí bloudit, nenalézají klid a škodí lidem.

²¹HAI ANH. *Vietnamské Vánoce, Nový rok a Tét* [online]. Ze dne 12. ledna 2012 [cit. 04. dubna 2014]. Dostupné <http://www.viet.cz/clanky/35-vietnamske-vanoce-novy-rok-a-tet>

²²HAI ANH. *Trung Thu - vietnamský den dětí*[online]. Ze dne 16. listopadu 2011 [cit. 04. dubna 2014]. Dostupné z WWW <http://www.viet.cz/clanky/26-trung-thu-vietnamsky-den-deti>

K dalším svátkům patří dny studených pokrmů, kdy 3. dne 3. měsíce podle lunárního kalendáře nesmí Vietnamci jíst nic, co by bylo připravené pomocí ohně, tento svátek už ale není tak striktně dodržován, lidé spíše připraví speciální koláče a ty obětují bohům.²³

Posledním svátkem, který je pro Vietnamce důležitý, je Doan Ngo, slaví se přesně v poledne letního slunovratu. Doan Ngo je symbolem zahájení léta a počátkem vysokých teplot. Během toho svátku se obyvatelstvo Vietnamu soustředilo na prevenci před epidemiemi a škodami, které by mohli způsobit zlí duchové. V těchto dnech lidé pijí a jedí vše hořké, kyselé nebo pálivé.²⁴

5.4 Odlišná neverbální komunikace²⁵

Tímto tématem se zabývám kvůli odlišnému způsobu jednání. V mnoha případech totiž dochází k nepochopení mezi našimi občany a Vietnamci. Odlišný jazyk je jeden faktor, ale neverbální komunikace patří k vyjadřování a díky neuvědomění jiných komunikačních vzorců chování jsou nepříjemné situace či nedorozumění na denním pořádku. Proto, aby k tomu nedocházelo, zde uvádím několik příkladů, které jsou častými příčinami vedoucí k ponížení nebo uražení nejen žáka, ale i rodiče.

Pozdrav

Již při setkání může dojít k faux pas, na rozdíl od naší tradice, kdy se nejprve zdraví žena, u vietnamské menšiny to je obráceně. Tedy ve společnosti řekne vietnamský občan: „Vážení pánové, vážené dámy!“. Pokud Vietnamec chce opravdu vyjádřit úctu, stiskne danému člověku ruku a chvíli ji podrží v obou svých dlaních.

²³ META, sdružení pro příležitosti mladých migrantů: *Profil Vietnamu* [online], [cit. 04. dubna 2014] Dostupné na WWW http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Vietnam_0.pdf

²⁴ ČERNÍK, J.; IČO, J.; KOCOUREK, J.; KOMERS, P.; MARTÍNKOV, Š. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H Jinočany, 2006. ISBN 80-7319-055-9, s. 61

²⁵ META, sdružení pro příležitosti mladých migrantů: *Profil Vietnamu* [online], [cit. 04. dubna 2014] Dostupné na WWW http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Vietnam_0.pdf

Pohled do očí

Zde je opět patrná odlišnost, ta se týká sklápění očí. Ve Vietnamu je sklápění očí známkou dobrého chování, skromnost je zde považována za důležitou. Opak může být Vietnamcem brán urážlivě.

Používání adjektiva „tlustá“

V této mentalitě je brán obézní vzhled za důkaz blahobytu, takže vietnamští prodejci nemají v úmyslu nakupující osoby urazit.

Noha přes nohu

Tento jev je u českých žen častý, pro námi zkoumanou minoritoto může však působit jako výraz nadřazenosti.

Dlouhý nehet

Dlouhý nehet je známkou blahobytu. Hlavně vietnamští muži si nechávají na malíčcích svých rukou narůst dlouhé nehty, to znamená, že nemusí pracovat.

Nachlazení

Ve Vietnamu se považuje smrkání za velmi neslušné, proto nevidíte ani děti s kapesníkem.

Stolování

U jídla, na rozdíl od nás, se Vietnamci velmi baví, diskutují a dokonce mlaskají, dávají tak najevo, že si jídlo vychutnávají.

Úsměv

Tento jev neverbální komunikace je velký kámen úrazu. Vietnamci se usmívají i v situacích, kdy by se Evropan rozhodně neusmíval. Například pokud nerozumí, cítí se provinile, musí sdělit nepříjemnou zprávu. Měli bychom tedy respektovat jejich omluvu, kterou nám tímto způsobem dávají najevo.

Poloha rukou

Naši polohu rukou Vietnamci velmi sledují, pokud je dáme v bok nebo překřížíme, vyjadřujeme tím udivenost nad nějakou konkrétní informací.

6 Vietnamské školství²⁶

K pochopení rozdílného chování vietnamských dětí ve školách v České republice je důležité uvést tradici výuky ve Vietnamu. Tamější systém není tak tradiční jako u nás. Základy školství jsou datovány k roku 1945. Vzdělávací systém ve Vietnamu byl a je ovlivněn jinými, troufám si říci, složitějšími podmínkami. Tyto podmínky souvisí hlavně s nižším rozvojem vědy a hospodářství ve Vietnamu. Dnešní systém školství byl ovlivněn hlavně přístupem k tradicím. Ve vzdělávání je cítit velký vliv konfucianismu. Toto náboženství, založené Konfuciem, je v podstatě systém morálních zásad, politických myšlenek. Cílem bylo vytvořit stát, kde vládce bude vládnout díky morální autoritě a ne díky zákonům a násilí. Důraz byl kladen též na sebevzdělávání. Jeho myšlenky byly na tu dobu velmi pokrokové. Chtěl, aby děti – žáci vyjadřovali svou iniciativu, fantazii. K novým informacím a řešením nově vzniklých problémů měli dosáhnout vlastním myšlením. Tyto nové dovednosti si měli často opakovat. Bohužel toto jediné přetrvalo ve vietnamském školství, kdy memorování a učení se věcem nazpaměť je typickým znakem pro výuku ve Vietnamu.

Edukace podle Konfucia měla vést k tomu, aby člověk považoval lidskost a lásku k druhým za své nejdůležitější životní hodnoty.

Důležitým faktorem při vývoji vzdělávacího systému byla Francie. Tato země si udělala z Vietnamu v 17. století svou kolonii. Díky kolonizátorovi se začal modernizovat systém vzdělávání, který začal pomalu vytlačovat konfuciánskou výchovu. Na školách vznikaly nové předměty a hlavním jazykem se stala francouzština. V tomto období však byla většina obyvatelstva tak chudá, že na systém vzdělávání nedosáhla, tudíž většina Vietnamců zůstala ngramotná. Paradoxně díky Francouzům si Vietnamci osvojili myšlenky humanismu a svobody, a to tak, že vypuklo povstání proti okupantům. Osamostatnění dosáhlo vietnamské obyvatelstvo až v roce 1945 a po tomto roce se začínají vytvářet nové ideje, hodnoty a životní cíle.

Díky válkám a neustálému boji za svobodu, které trvaly přes 300 let, vznikají představy o ideálním člověku, které jsou ovlivňovány hlavně ideami vlastenectví. Ve školách se vyzdvihuje hlavně patriotismus, statečnost, altruismus, vytrvalost a pracovitost.

²⁶ČERNÍK, J.; IČO, J.; KOCOUREK, J.; KOMERS, P.; MARTÍNKOV, Š. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H Jinočany, 2006. ISBN 80-7319-055-9, str. 131

6.1 Současný vzdělávací systém

6.1.1 Předškolní věk

Předškolní věk dítěte trvá od 3 měsíců do 6 let života. Na rozdíl od naší mateřské dovolené, která může trvat až 3 roky, mají vietnamské matky možnost být na placené mateřské maximálně 4 měsíce. Po uplynutí této doby, musí matka dát dítě do jeslí. Matka má zkrácenou pracovní dobu první rok života dítěte a může využít neplacenou dovolenou, pokud je dítě nemocné.

Realita je ovšem taková, že jesle i školky nejsou přeplněné. Tradiční je ve Vietnamu hlídání dětí prarodiči, kdy na vesnici žijí i 4 generace rodiny pohromadě.

Jesle jsou určeny pro děti od 3 měsíců do 3 let a školky od 3 do 6 let. I ve Vietnamu existují školky státní a soukromé. Péče, individuální přístup a vybavení zařízení je v tomto případě velmi rozdílný, avšak úkoly a cíle jsou stejné jako v našich školkách. Děti jsou připravovány na školu, je formována jejich osobnost a to vše pomocí her.

6.1.2 Školní věk

6.1.2.1 Základní škola

Děti stejně jako u nás tak i ve Vietnamu nastupují do základní školy v šesti letech. Velkým rozdílem oproti naší povinné školní docházce je doba navštěvování základní školy. Ve Vietnamu děti navštěvují tuto vzdělávací instituci pět let. Ve srovnání s naším školstvím se jedná o 1. až 5. třídu. Ve Vietnamu je tato docházka zakončena závěrečnou zkouškou.

Opět musíme brát v potaz to, že tato země byla sužována dlouhou dobu válkami, také hospodářství není na úrovni České republiky. Většina obyvatel se živí zemědělstvím, je velmi chudá a žije v horách. V těchto horských oblastech je velmi špatná dostupnost do školy, a právě všechny tyto faktory stěžují vietnamským dětem přístup ke vzdělání.

6.1.2.2 Střední škola

Po absolvování základního vzdělání pokračují děti na střední školu a to ve věku jedenácti let. Tato škola je rozdělena na dva stupně. První stupeň je jako u nás druhý stupeň na základní škole, což je 5. až 9. třída. Toto studium je ukončeno opět závěrečnou zkouškou a po absolvování může student pokračovat anebo jít pracovat. Mohou si také ještě vybrat z různých

odborných škol či učilišť. V tomto stupni vzdělání již málo studentů pokračuje ve studiu, většinou se rozhodnou jít pracovat.

Na druhém stupni střední školy získají žáci všeobecné vzdělání, které rozšiřuje jejich rozhled. Druhý stupeň též připravuje své studenty na studium na vysoké škole. Dovolím si tedy tento druh vzdělání přirovnat k našemu gymnáziu. Přijetí na toto vietnamské gymnázium je podmíněno velmi obtížnou přijímací zkouškou, kterou úspěšně zvládne jen malé procento studentů. Toto studium trvá tři roky a je standardně ukončeno závěrečnou zkouškou.

6.1.3 Odborné školy

6.1.3.1 Střední odborné školy

Ve Vietnamu rozlišujeme dva typy tohoto vzdělání. První typ je pro studenty, kteří mají za sebou 1. stupeň střední školy a trvá tři nebo čtyři roky a druhý typ je určen pro studenty, kteří už mají maturitu. Tento typ studia trvá jeden nebo dva roky.

6.1.3.2 Střední odborné učiliště

Jedná se v podstatě o kvalifikační kurzy, jejichž délka se pohybuje mezi jedním a třemi roky. Délku studia si může student vybrat sám.

6.1.4 Vysoké školy

Stejně jako u nás se studium na vysokých školách rozděluje na bakalářské a magisterské studium. Existuje i doktorandské studium, ale to je velmi ojedinělé. Bakalářské studium trvá tři roky a podmínky pro přijetí jsou identické s našimi. Ve Vietnamu ale musíme rozlišovat školy, které nabízejí jen bakalářské studium, které je bráno jako vyšší odborné studium. Tyto typy škol spadají pod správu státu. Na magisterské studium jsou přijímaní studenti stejným principem jako u nás. Je ale velmi málo studentů, kteří tuto možnost studia využijí.

7 Migrace Vietnamců do ČR

Dne 2. února roku 1950 byly oficiálně navázány diplomatické vztahy mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou. Příčinou této kooperace nebyla jen poptávka po pracovní síle, nýbrž i pro obě dvě země vhodná příležitost k importu a exportu svých národních výrobků. Nesmíme také zapomenout, že ve Vietnamu probíhala válka, takže se stát topil v hospodářské a ekonomické krizi. ČSR se tedy zapojila do aktivního poválečné obnovy Vietnamu. V září 1955 byla uzavřena Dohoda o hospodářské a technické pomoci, kdy se Československá republika zavazuje pomoci Vietnamské demokratické republice.

Díky Dohodě o kulturní spolupráci (1977) a Dohodě o vědecko-technické spolupráci (1955) k nám začali přijíždět hlavně lidé s aspirací vystudovat zde vysokou školu, hlavně technického nebo ekonomického zaměření. Největší počet vietnamských občanů zaznamenalo socialistické Československo v 1. polovině 80. let. V tomto období se k nám přistěhovalo více jak 35.000 osob, z toho byli 2/3 dělníci. Po roce 1989 přerušila vláda tehdejší ČSFR vztahy se socialistickým Vietnamem, byly to jak vztahy politické, tak i hospodářské. V roce 1990 byla zrušena dohoda, podle které byli u nás zaměstnáváni vietnamští pracovníci. ČSFR začala posílat Vietnamce hromadně domů do Vietnamu, tlak na jejich návrat však nebyl důsledný a řada Vietnamců tak využila možnost založit si s občanem ČSFR firmu, a díky tomu si zajistil dlouhodobý pobyt a po něm i pobyt trvalý.²⁷

7.1.1 Život vietnamské minority v České republice

Tato skupina je obyvatelstvem hodnocena v celku pozitivně. Vietnamští občané jsou bráni jako pracovití a nenároční. Většina těchto migrantů, bez ohledu na vzdělání, u nás podniká na základě živnostenského listu. Zaměřují se na spotřební zboží, jako jsou levné oděvy, obuv, elektronika, tabák, lihoviny či potraviny. V poslední době mohla naše společnost zaznamenat nárůst restauračních zařízení. Vietnamci jsou velmi flexibilní a dokážou se velmi rychle

²⁷ŠIMEČKOVÁ MARTÍNKOVÁ, Šárka. *Počátky česko-vietnamských vztahů* [online]. Ze dne 16. 04. 2007. [cit. 18. května 2014]. Dostupné na WWW: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2007041601>

přizpůsobit trhu. To můžeme zaznamenat i v oblasti velmi neobvyklé pro tyto migranty, a to je obor kosmetických služeb. V naší společnosti se však objevují problémy související s touto menšinou. Jak už jsem zmiňovala, jedná se o předsudky a stereotypy, které v naší společnosti přetrvávají. Zkoumaná minorita má také problémy s Cizineckou policií České republiky, či s Celní správou České republiky. Tyto problémy jsou spojeny jak s ilegalitou či všem známou razií na prodejních místech, kde Vietnamci pracují a prodávají padělky světových značek.

7.1.2 Bariéry bránící integraci ze strany vietnamské menšiny:

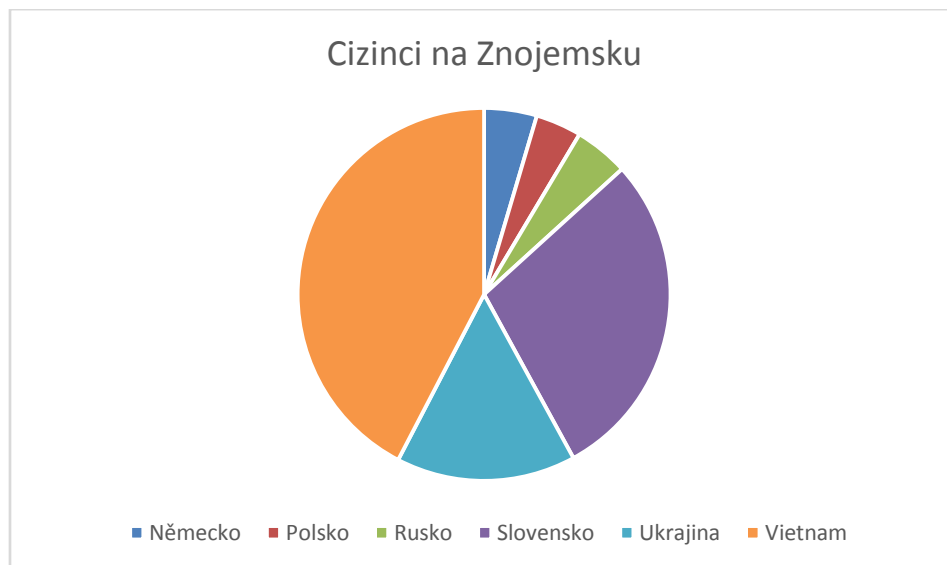
- Není plánován delší pobyt na území naší republiky
- Neznalost jazyka (velká diferenciace mezi jazyky)
- Silný vztah k rodné zemi a neschopnost přizpůsobit se našim zvykům
- Rozdílná komunikace a komunikační styly
- Neznalost zákona
- Žádná spolupráce s českými institucemi, v podstatě dobrovolná izolace
- Chybí snaha utužovat vztahy s majoritní společností

7.1.3 Pozitivní faktory, které pomáhají při integraci:

- Děti narozené v ČR pomáhají rodičům pochopit českou mentalitu, naučit se jazyk a vůbec se asimilovat do našeho obyvatelstva. Jsou velmi důležité při komunikaci, kdy vysvětlují rodičům nejen obsah komunikace, ale také styl, který patří mezi velké problémy v integraci.
- Zvyšuje se počet organizací, které pomáhají přímo vietnamské menšině při začleňování se do společnosti. Tyto organizace radí a pomáhají Vietnamcům při každodenních problémech v České republice. Pomoc je důležitá při jednání s různými institucemi.
- Spolupráce mezi vietnamskými a českými firmami. Už nejsou tak velké obavy ze strany zaměstnavatelů dát práci vietnamskému občanovi či občance.
- Lepší informovanost o životě a kultuře v České republice. (tisk, přednášky...)
- Pohled dětí i rodičů vietnamské minority na vzdělání. Pro Vietnamce je vzdělání velmi důležité a úcta k učitelům je bezesporná.
- Multikulturní výchova vyučovaná na našich školách, kdy děti poznávají různé kultury a seznamují se s jejich odlišnostmi.

7.2 Znojmo a vietnamská minorita

V této části práce se zabývám již konkrétní situací, která na Znojmsku panuje. Počet cizinců ve zkoumané oblasti je podle Ministerstva vnitra ČR k datu 30.04.2014 **2378** osob.

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Z tohoto grafu vyplývá, že právě největší skupinu cizinců u nás tvoří právě zkoumaná minorita. V dubnu letošního roku byl podle Ministerstva vnitra ČR počet obyvatel Vietnamu 639, což je 42% z celkového počtu cizinců obývajících území Znojemska. Znojmo je městem, ležícím u hranic s Rakouskem a právě touto polohou láká osoby s vietnamským původem k osídlení. Vietnamská menšina se v našem okrese orientuje hlavně na prodej textilního zboží. Velkým problémem spojeným s tímto prodejem je na tržnici Hatě, kde se vyskytuje zboží s padělanými značkami a nebezpečnou pyrotechnikou.²⁸²⁹ Bohužel i Znojmo trápí kriminální činnost spojená s prodejem drog ze strany Vietnamců, tento fakt potvrzuje i vynesení rozsudek Krajského soudu v Brně, který odsoudil pět žen a dva muže za distribuci pervitinu a

²⁸ CELNÍ SPRÁVA ČR. *Největší tržnice v Hatích vydala přes čtyři sta pytlů padělků* [online]. Ze dne 27. 03. 2014. [cit. 02. května 2014]. Dostupné na WWW <http://www.youtube.com/watch?v=yDGPYzUR4yg>,

²⁹ KRUTIŠ, Dalibor. *Hatě: tržnice je časovaná bomba, ohrožuje životy lidí* [online]. Ze dne 29. 10. 2010. [cit. 02. května 2014]. Dostupné na WWW http://znojmsky.denik.cz/zpravy_region/hate-trznice-je-casovana-bomba20101228.html

marihuany na osm až deset let odnětí svobody a vyhoštění z České republiky.³⁰ K další podnikatelské činnosti provozované vietnamskou minoritou

Dalším problémem podle starosty města Znojma je negativní vizuální stránka obchodní činnosti v historickém centru města. Díky obchodní činnosti je spolupráce města a občanů s vietnamským původem spjatá s pronájmem nebytových prostor, komunikace podle starosty je v této oblasti s Vietnamci bezproblémová a hodnotí ji velmi pozitivně.

8 Výzkumná část

8.1 Cíle bakalářské práce

K cílům této práce patří rozšíření podvědomí o vietnamském národu a jeho kultuře, zefektivnění komunikace mezi majoritní a minoritní společností hlavně na území edukačních zařízení, toto zefektivnění vede ke snadnější integraci vietnamských dětí, potažmo jejich rodičů. Výzkum je směřován i na konkretizování specifik a změn v kontextu vývoje vzdělávání na znojemských školách. Důležitým bodem je i analýza aktuální situace míry integrace vietnamských dětí na Znojemsku a upozornění na existující problémy, které v edukačním systému stále přetrvávají. Práce Autorka na tyto problémy navrhuje řešení v závěru své práce.

8.2 Metodologie

Situace o míře integrace vietnamských dětí na Znojemsku byla zjišťována formou kvalitativního šetření, pomocí induktivních nestrukturovaných rozhovorů. Tento typ výzkumu nám umožňuje získat bohatší a hlubší informace o konkrétním tématu. Velkou výhodou tohoto dotazování je zpětná vazba mezi dotazovaným a tazajícím. Naopak nevýhodou tohoto typu výzkumu je časová náročnost, navázání kontaktu s dotazovaným a složitější

³⁰ ŘÍMANOVÁ, Michaela. *Mluvili o prodeji cukru, ale nabízeli pervitin*. Z 12. 06. 2014. [cit. 02. května 2014]. Dostupné na WWW <http://znojemsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/mluvili-o-prodeji-cukru-nabizeli-ale-pervitin-20140612-xgoz.html>

zaznamenávání získaných údajů. Díky této formě dotazování však můžeme analyzovat lépe problémy týkající se integrace.³¹

Právě kvůli náročnosti navázání kontaktu s vietnamskou minoritou jsem zvolila dlouholetou přítelkyni, kterou znám osobně již deset let. Tuto respondentku jsem si vybrala také kvůli její otevřenosti a absenci ostychu vůči mé osobě. Otázky na dotazovanou byly směřovány na její subjektivní zkušenosti a názory týkající se života v České republice, na její pohled na dosavadní integraci Vietnamců. Další respondent byl vybrán po konzultaci s vedoucí odboru školství.³² Díky tomuto rozhovoru jsem zjistila, že nejvhodnější respondent je pan ředitel Základní školy JUDr. Josefa Mareše ve Znojmě, Mgr. Miloslav Hubatka, který má mnohaletou zkušenost jak s výukou žáků, tak s vedením školy. Tuto školu navštěvuje velký počet dětí s vietnamským původem a její ředitel musí často řešit problematiku spojenou s integrací této minority. Jako třetí a poslední respondent byl vybrán pedagog z jiné základní školy ve Znojmě, tohoto pedagoga jsem vybrala na základě délky praxe a rozšířeném podvědomí o jeho práci mezi obyvateli Znojma. Na přání pedagoga je jeho identita ponechána v autonomii. Otázky na dotazované pracovníky v edukačním procesu se týkaly specifík vietnamské minority, rovněž také problémů spojených s výukou, či vývoje integrace na škole. Pedagog byl vybrán podle délky praxe na základní škole, byla mi doporučena paní učitelka, která se věnuje dětem už 20 let, má proto tedy mnohaleté zkušenosti.

8.3 Analýza rozhovoru s Annou Nguyen

Rozhovor jsem vedla s osmnácti-letou studentkou znojemského gymnázia. Narodila se zde ve Znojmě, ale rodiče přijeli k nám na Znojemsko před dvaceti lety z Vietnamu. Otec odjel asi před sedmi lety zpátky do Vietnamu. Matka úspěšně podniká ve Znojmě, má už dva obchody, jeden se spotřebním zbožím a druhý s galanterií. Ve Znojmě je velmi známá a lidé si ji pletou s Annou.

Na otázku, zdali rodiče umí česky, mi bylo zodpovězeno, že rodiče se dobře dorozumí. Doma však mluví především vietnamsky. Matka Anny zde žije přes dvacet let, rozumí velmi dobře česky, ale stále má problémy se skloňováním. Absolutní neznalost je u Anniny matky ve

³¹HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 8024600307. 278 s

³² Ing. Denisa Krátká, vedoucí odboru školství, kultury a památkové péče, email: denisa.kratka@muznojmo.cz

psaní, i přesto že Vietnamci píší rovněž latinkou jako my. Annina matka zaměstnává české občany ve svých obchodech, pokud potřebuje něco napsat, využije k tomu právě těchto zaměstnanců nebo samotnou Annu. Gramatické odlišnosti jsou patrné, bylo mi řečeno, že vietnamština je mnohem jednodušší než čeština. Anna, jako většina svých vrstevníků, na otázku, jestli čte české knížky, odpověděla, že nerada čte a vůbec ji nebaví historie nebo literatura. Čte však raději česky než vietnamsky. Má totiž větší slovní zásobu v českém jazyce. Dívá se také na české filmy a komedie. Další cizí jazyk, který ovládá je angličtina, musí se v ní však stále zdokonalovat. Výhodu, že zná jak vietnamštinu, tak češtinu pocítila Anna už na základní škole, kde působila jako „tlumočnice“ pro vietnamské děti a rodiče a pracovníky školy. Jak už jsem zmínila, u Anny doma se česky moc nemluví, matka i otec s ní mluví především vietnamsky, ale když Anně vypadne slovíčko ve vietnamštině, použije český ekvivalent. Rodiče se od dětství své dcery snažili naučit ji vietnamsky a přiblížit ji kulturu, o kterou přišla. Je nutné zmínit, že Anna se kvůli neshodám s matkou přestěhovala a bydlí sama. Ke konfliktu došlo kvůli tradiční vietnamské výchově, kdy Anna musela jít po škole hned domů a učit se. Měla zakázáno chodit na společenské akce, které navštěvovali její vrstevníci z majority. Otázka, jestli měla paní na hlídání, byla zodpovězena, že tento trend je u Vietnamců stále velmi aktuální. Děti jsou hlídány tetami, či babičkami, ty je učí česky a naučí se u nich i českým tradicím a kultuře. Anna měla za své dětství dvě „babičky“, přicházela k nim po škole, kde ještě musela strávit čas v družině. U této paní se navečeřela, udělala úkoly a pak si pro ni přišli rodiče. Při rozhovoru přiznala, že u paní, která byla v pořadí druhá, byla velmi ráda. Bohužel už není mezi námi, při této zmínce, jsem zaznamenala slzy v očích. Můžeme tedy tvrdit, že v tomto případě, byl vztah vietnamského dítěte a „babičky“ velmi silný a že tato osoba patřila k Annině rodině. Do školy s Aničkou chodilo mnoho spolužáků vietnamského původu, ale bylo spíše výjimkou, že by Anna měla tohoto spolužáka přímo ve třídě. Tato situace sice nastala, ale bylo mi sděleno, že se spolu nebavili, a už vůbec ne vietnamsky. Bylo to pro ni nepříjemné vůči ostatním dětem, které by jí nerozuměly. Anna jezdila s ostatními žáky na výlety, navštěvovala památky a i lyžařský kurz absolvovala. Negativní zkušenosti s učiteli Anna nemá. Všichni se k ní jak na základní škole, tak i na gymnáziu chovali velmi dobře. Na základní škole měla Anička samé jedničky, velmi dbala na vzdělání. Dnes je studentkou gymnázia a říká, že dobré známky již nejsou její prioritou, důležité je udělat maturitní zkoušku a dostat se na vysokou školu. Anna má v dnešní době problémy hlavně s docházkou do školy, kdy ji už párkrát hrozilo nequalifikování z různých předmětů. Na vysokou školu chce jít, je zaměřená na tanec a výtvarnou činnost, ráda by proto

absolvovala konzervatoř. Další obor, který ji láká, je architektura. Anniným oblíbeným předmětem je totiž matematika. Jako studentka gymnázia si uvědomuje, že po ukončení tohoto druhu studia, nemá žádnou odbornou způsobilost, proto se bude snažit dostat a vystudovat vysokou školu. Nejrady by šla studovat do Brna, je totiž blízko Znojma a shledává kvalitu brněnských univerzit jako velmi vysokou. Spolužáci i její okolí se o zemi, z které pochází rodiče, moc nezajímali. Tento nezájem si můžeme vysvětlit tak, že ani Anna se o svou zemi nezajímá. Její kultura je česká, neslaví sice třeba Velikonoce nebo jiné křesťanské svátky, ale jiné svátky jsou jí vlastní. Bylo mi sděleno, že například jmeniny nejsou u nich v rodině slaveny. Ptala jsem se také, zdali měla někdy nějakou prezentaci či přednášku o Vietnamu, Anička tuto zkušenost nemá. Ani ze strany učitelů nezaznamenala zvýšený zájem o zemi, ze které pochází její matka. Anna se s komunitou vietnamské menšiny ve Znojmě stýká. Znojmo je malé město a je často na denním pořádku potkat své známé několikrát denně. Pořádají se také různé akce, kde se sejde vietnamská komunita, například den dětí se slaví ve Znojmě po vietnamském způsobu. Tento svátek se zde slaví tak, že ve velkém sále znojmského hotelu se sejdou tito občané a na jeden velký stůl se vyskládají různé sladkosti a hračky, pak se odstartuje a děti se vrhnou na tento stůl. Anna mi říkala, že někdy je to i dost nebezpečné, protože děti jsou v této „rvačce“ zastoupeny v různých věkových kategoriích. Každopádně to musí být velký adrenalinový zážitek. Její komunita slaví dvakrát nový rok, jeden podle našeho kalendáře a druhý podle kalendáře čínského. Oslavy jsou prý velkolepější než naše. Vietnamci si tento svátek užívají jako správná konzumní společnost, tak jako většina našich spoluobčanů, nakupují velmi mnoho jídla a pití. Rozdíl však je, že pro Vietnamce jsou tyto svátky hlavně příležitostí k setkání celé rodiny a nejen k uspokojení svých chuťových pohárků. Anna mi sdělila, že si dnes nedokáže představit, že by chodila nebo žila s Vietnamcem. Sexuální život ve Vietnamu podle ní je velmi jiný než náš evropský. Velmi často se stává, že lidé z Vietnamu mají pohlavní styk až po svatbě, hlavně dívky, které jsou k tomu vedeny. Má i malou zkušenost s vietnamským mladíkem a považuje ji za velmi negativní. Vietnamští muži jsou prý velmi nezkušení a nervózní pokud jde o komunikaci se ženou. S negativním postojem ze strany Čechů se Anna nesetkala a nesetkává. Přístup k cizincům nedokáže hodnotit, myslí si ale, že se podle ní zlepšil, po nahrávání rozhovoru mi sdělila, že Vietnamci nemají problémy a Češi jsou více informováni o této minoritě. Objevují se však situace, kdy Vietnamci ruší pořádek a mají problémy se zákonem. Tito Vietnamci jsou ale zavržováni a ostatní z minority se k nim nehlásí.

Díky tomuto rozhovoru jsem zjistila, že Anna je tzv. „banánové dítě“, v majoritní společnosti je branná jako její plnohodnotná součást. Díky blízkosti k Anně vím, že nemá problémy se začlenit mezi své vrstevníky. Ovšem problémy se vyskytují u vztahu s matkou, která stále ctí vietnamské tradice. Tento rozpor je patrný při výběru školy (gymnázium), komunikaci v rodinném prostředí, slavení svátků a dodržování zvyků či emancipaci Anny. Tyto problémy u Anny vygradovaly přestěhováním a následnou absencí ve škole. Momentálně složila Anna maturitu, ale na vysokou školu se nechystá. Tato problematika mezigeneračních rozporů v rodinách cizinců je velmi opomíjena.

8.4 Analýza rozhovoru s pedagogem

Rozhovor jsem provedla s paní učitelkou, která učí na jedné ze znojemských škol. Tato pedagožka má více jak 20- letou praxi ve školství. S vietnamskou menšinou se začala setkávat po roce 1989. Svou první zkušenost s vietnamským žákem měla před 15 lety. V té době byl přístup státu, podle názoru paní učitelky, absolutně nedostatečný. Příchozí žáci a ani jejich rodiče neuměli vůbec česky. Existovala tedy velká komunikační propast. Na této základní škole to vedení řešilo dvěma hodinami denně výukou českého jazyka, po kterých byli žáci zařazeni znovu do výuky. Do tříd byli cizinci řazeni podle své znalosti češtiny, stalo se tedy, že v první třídě se ocitl žák-cizinec, který by podle svého věku patřil například do třídy šesté. Podle paní učitelky byl tento způsob výuky vysoce neefektivní, děti měli obavu z nově příchozího a ještě k tomu staršího cizince a nenavazovali s ním žádný kontakt. Dítě cizího původu se pak cítilo osaměle, nemělo kontakt s českým jazykem a docházelo i k rušení v hodinách. V dnešní době je situace jiná, děti již většinou česky umějí velmi dobře, a pokud přijde dítě bez znalosti českého jazyka je zařazeno podle svého věku do odpovídající třídy, má také zajištěny hodiny jazyka českého navíc a jsou mu poskytnuty úlevy v klasifikaci.

V dnešní době paní učitelka sleduje problémy s chováním, podle ní měli vietnamské děti dříve větší kázeň, moc se v hodinách neprojevovali, dnes už je tomu jinak. Paní učitelka zažila také šikanu, v tomto případě právě šikanovalo dítě vietnamského původu dítě českého původu. Tato situace byla však vyřešena a další konflikty nenastaly. Aktuální situace je, že ve škole nevidí žádné ataky na vietnamskou minoritu. Vietnamské děti jsou oblíbené a patří mezi pilné žáky, se kterými málokdy bývají problémy. Co se týče jejího názoru na metodiky a možnosti využití pomůcek pro výuku cizinců, je tento názor negativní. Chybí podle paní učitelky oboje. Zmiňuje, že byla pořádána přednáška o rozdílech v komunikaci a kultuře cizinců, ale nebylo možné, aby se jí všichni pedagogové zúčastnili, proto se stále v komunikaci (hlavně s rodiči)

vyskytují nedorozumění. Pedagog nemá ani možnost využití asistenta ve výuce, a to kvůli nedostatku finančních prostředků. Dotazovaná pedagožka mi rovněž sdělila, že se snaží dětem ukázat život v jiných zemích, a to včetně Vietnamu.

Děti jsou už dnes asimilovány, nemají problémy s češtinou, hlavně proto, že se tu narodily a v raném dětství měly české chůvy, které děti učily českému jazyku a kultuře, i dotazovaná paní učitelka doučovala vietnamské děti českému jazyku. Paní učitelka konstatuje, že rodiče i děti jsou oproti nám ambicióznější. Mají mnohem větší zájem o vzdělání a také se více váží učitelů. Rodiče se velmi zajímají o prospěch svého dítěte, není jim lhostejné, avšak nemají čas se mu věnovat po škole, proto je tedy typické i dnes, že vietnamští rodiče zaměstnávají stále české chůvy a rádi jim zaplatí, aby jejich děti hlídaly a pomáhaly jim s učením.

Z rozhovoru s pedagogem vyplývá, že na znojenské škole, na které působí, nezaznamenává problémy, které se dříve se zkoumanou minoritou vyskytovaly. Situace se podle ní zlepšila, hlavně co se týče jazykové bariéry. Problém je stále viděn v nedostatečné znalosti odlišné komunikace cizinců, kterou musí pedagogové řešit individuálně, a škola jim nepomůže, rovněž pomůcek pro výuku vietnamských dětí je velmi málo.

8.5 Rozvor s ředitelem školy JUDr. Josefa Mareše

Na základní škole je odhadem podle pana ředitele 40 dětí zkoumané minority. V každé třídě je minimálně jedno dítě s vietnamským původem. Podmínky k přijetí neexistují, rodiče však musí řediteli donést svoje a žákovi doklady o svojí totožnosti. V této situaci nastávají první problémy. Bylo mi sděleno, že se často stává, že doklady jsou neplatné či dokonce padělané. V této oblasti je velkou slabinou absence kooperace mezi odborem školství, školou a cizineckou policií. Každá tato instituce pracuje odděleně a není zajištěna spolupráce mezi nimi, tento jev vidí pan ředitel jako velký problém. U vietnamské minority je totiž velmi častá migrace, děti tedy navštěvují českou školu například rok a pak znovu vycestují. Takto přicházejí o dosavadní znalost českého jazyka. Vedení školy pak ani nemá doklady o tom, zdali žáci během vycestování chodili do školy. Tyto administrativní problémy komplikují ředitelům škol okamžité zapojení dětí do výuky.

Základní škola JUDr. Josefa Mareše nemá žádné individuální plány vzdělávání cizinců, ředitel školy zastává názor, že nejlepší je tzv. "tvrdá" integrace, pod tímto pojmem chápe to, že děti jsou do tříd rozdělovány podle věku a existuje tu snaha, aby ve třídě bylo maximálně jedno

dítě z vietnamské menšiny, díky absenci dalšího vietnamského žáka ve třídě musí každé dítě s neznalostí češtiny dávat větší pozor a komunikovat s českými spolužáky. Způsob zařazení vietnamských dětí do nižší věkové kategorie, kvůli neznalosti jazyka, se neosvědčilo. Vietnamští žáci, kteří byli starší než žáci majoritní společnosti, nenacházeli v kolektivu takové porozumění a pomoc od mladších dětí. Ve škole ale existuje již několik let kroužek českého jazyka, který mají všichni cizinci povinný. Děti „cizinci“, bez znalosti českého jazyka, jsou ještě k tomu odlišně klasifikováni. První pololetí nejsou hodnoceni z českého a jednoho z cizích jazyků, mohou si k tomu vybrat ještě další předmět, který nebude pedagogem hodnocen. Další pololetí však už tuto výhodu nemají.

K velkým problémům patří absence dvojjazyčných pomůcek k výuce, existují sice překladové slovníčky z nakladatelství SPN, ale nejsou podle pana ředitele dostačující. Metodika ze strany ministerstva školství není rovněž vyhovující, ministerstvo by se mělo na tuto problematiku více zaměřit a také více kooperovat s cizineckou policií a ambasádou VLR. Pedagogové na této znojenské škole musí k vietnamským žákům přistupovat zcela individuálně, pokud žáci nerozumí, bývají na pomoc zavoláni děti, kteří již česky mluví. Tento trend „malých překladatelů“ je využíván i při komunikaci s rodiči. Právě komunikace s rodiči je největším kamenem úrazu, jak už jsem zmínila, první problém nastává při předložení dokladů, druhým problémem je, že rodiče vietnamských dětí, nerozumí zdejšímu edukačnímu systému. Neznají systém vyučování ani docházky, proto má škola na webových stránkách přeložené vzory žádostí a omluvenek do vietnamského jazyka.³³

Základní škola je členem „Multikulturních škol“. Tento program je organizován Odborem školství Jihomoravského kraje a je do něj zapojeno cca 14 škol v kraji, v rámci tohoto programu byla pro pedagogy této školy pořádána přednáška o rozdílných kulturách a odlišnostech v komunikaci. Tato přednáška byla pořádána jen jednou, a to v roce 2012 a jen pro vybrané pedagogy, ostatní učitelé se musí sebevzdělávat. Učitelé se na škole snaží zapojit děti do multikulturní výchovy stylem projektů, které jsou orientovány na konkrétní země, ze které cizinci na škole jsou. Takové projekty byly i Projektový den Vietnamu, oslava

³³ Základní škola JUDr. Josefa Mareše, *Vzory formulářů ve vietnamském jazyce*[online], 2014,[cit. 01. března 2014]. Dostupné z WWW <http://www.evokace.cz/index.php?p=19>

narozenin Hany (vietnamská dívka) ve školní družině, či pohádky z celého světa.³⁴ Ředitel školy shledává tyto projekty jako velmi přínosné, kde žáci z jiných států prezentují svou kulturu a zvyky.

Při otázce na vývoj integrace dětí, mi pan Mgr. Hubatka sdělil, že se integrace dětí zlepšuje, ale stále existují problémy, které je nutné řešit. Pan ředitel uvádí, že minulý a letošní rok přišla nová vlna vietnamských žáků bez znalosti češtiny. Tento jev se podle něj zastavil kolem roku 2008 až 2010. Dnes se situace integrace liší větším počtem narozených dětí s vietnamským původem zde v Čechách, a proto je integrace na vyšší úrovni, jelikož děti, které se tu narodily, mohou pomoci nově příchozím s jazykem i s odlišnou kulturou.

Negativní trend vidí ředitel v segregaci vietnamské minority. Rodiny vietnamského původu můžeme podle něj rozdělit na velmi bohaté, které ve Znojmě provozují podnikatelskou činnost a mohou si dovolit zaplatit svým dětem kvalitní doučování, druhou skupinou jsou naopak prodejci oblečení, kuchaři v restauracích nebo pracovníci v kosmetických salonech. Tito rodiče si často nemohou dovolit svým dětem zaplatit doučování, tyto rodiče samozřejmě neumějí vůbec česky a vyžadují po svých potomcích komunikaci jen ve vietnamštině, také dodržování zvyků a tradic, a proto se stává, že dítě se jazyk učí velmi pomalu, je uzavřené vůči ostatním dětem a nedosáhne kvůli neznalosti jazyka majority vyššího vzdělání, pokračuje tak v obživě svých rodičů, někdy i ihned po ukončení na základní škole. Tento vývoj je podle pana ředitele začarovaný kruh a měl by se řešit individuálním přístupem k těmto dětem. Dalším rozdílem v rodinách Vietnamců je jejich přístup k integraci, či asimilaci. Některé rodiny jsou podle pana ředitele zcela asimilovány, v některých se ovšem objevuje konflikt generací, kdy děti chodí do českých škol, ale doma je vyžadováno dodržovat vietnamské zvyky. Pan ředitel mi sdělil, že museli na škole řešit i týrání vietnamské dívky ze strany otce, který požadoval po dceři úctu dle vietnamských zvyků, ta mu však byla odepřena.

Problematiku integrace vietnamských dětí ředitel hodnotí kladně, musí si jako vedoucí školy pomoci sám, stejně jako pedagogové. Nevidí problém v dětech, které jsou podle něj velmi

³⁴VYSTRČIL, Marek, Základní škola JUDr. Josefa Mareše, *Projektový den Vietnam*[online], ze dne 01. 12. 2009 [cit. 9. června 2014]. Dostupné na WWW: <http://www.evokace.cz/index.php?a=181>

přizpůsobivé a snaživé, ale v přístupu státu, ministerstva školství a cizinecké policie. Neexistuje dle jeho zkušeností žádná kooperace mezi těmito institucemi a právě to proces integrace zpomaluje. Rovněž by se měla společnost zaměřit na problematiku sociální segregace u této minority.

9 Závěr

Práce je zaměřená na problematiku integrace vietnamských dětí na Znojemsku. Komunita vietnamských obyvatel se na tomto území stále rozšiřuje a jejich děti tvoří na znojemských školách největší počet žáků s jiným než českým původem. Vietnamská kultura je ovlivněná odlišným náboženstvím a historií, proto je jasné, že některé zvyky, tradice či gesta jsou zcela jiné. Vyzdvihla bych hlavně rozdílnost v úctě ke škole a pedagogům, vietnamští rodiče a i děti si pedagoga váží a chovají toto povolání ve velké vážnosti. Také jejich úcta k rodině a předkům je vlastnost, kterou bychom se od nich měli učit. K cílům této práce bylo vysvětlení pojmů souvisejících s integračním procesem, v teoretické části proto objasňuji pojmy, se kterými se setkává nejen pedagog. Tyto informace objasňují rozdíly v pojmech, které člověk, jenž se touto problematikou nezabývá, nezná. Uvedeny jsou i negativní jevy, které s procesem integrace souvisejí. Díky této části práce bude mít učitel souhrn základních informací o této minoritě. Splněným cílem je v této práci, to aby po přečtení teoretické části člen majoritní společnosti pochopil a uměl reagovat na chování občanů s vietnamským původem či národností.

Na území Znojemska neexistuje žádná publikace, která by blíže zkoumala život vietnamské minority v této oblasti. Díky komunikaci s koordinátorkou pro plánování sociálních služeb bylo zjištěno, že na Znojemsku neexistuje specifikace služeb pro cizince. Všechny minority využívají stejných služeb a poradenství jako občané majority. Možná kontaktní centra zaměřená na problematiku integrace se nacházejí v krajském městě Brně. Tato problematika není vedením města blíže řešena, přitom si občané města Znojma i vedení radnice stěžuje na rušení historického rázu města Znojma vietnamskými obchody.

Ze všech tří rozhovorů sice vyplývá, že vietnamská minorita patří spíše k bezkonfliktním obyvatelům Znojemska, je však uzavřená a některé negativní jevy, které tuto menšinu zviditelnily v českých médiích, se vyskytly i v naší oblasti. Díky dialogu mezi autorkou a respondentkou z této menšiny bylo zjištěno, že stále pokračuje trend, kdy si vietnamští rodiče najímají české „tety“, které hlídají a vychovávají jejich děti. Díky tomuto procesu se ve školách zlepšila situace s problematikou integrace vietnamských žáků, podle pana ředitele sice přichází další vlna dětí z Vietnamu, které neumí česky, ale právě díky těmto „banánovým“ dětem, které doma mluví s rodiči vietnamsky, se daří situaci zvládat. Problémem je však absence kooperace mezi státními institucemi a existence systému, který by

ředitelům a výchovným poradcům podával informace o školní docházce, která je u této minority častou nesouvislá. Dalším problémem, který se na Znojemsku vyskytuje, je nízká vybavenost materiálních pomůcek, které by byly vhodné k výuce dětí bez znalosti českého jazyka. Postrádají metodiku či jiné pomůcky pro výuku cizinců nemají, musí vše řešit individuálně. Všichni tři respondenti si rovněž všímají určité separace mezi Vietnamci. Mezitřídami vrstvami jsou velké sociální nůžky, to je velmi patrné právě ve školách, kdy děti z bohatší vietnamských rodin mají možnosti doučování a jsou také lépe materiálně vybaveny, tyto faktory jim napomáhají lépe a rychleji se integrovat mezi majoritu. Děti z chudších rodin mají problémy s českým jazykem, jelikož rodiče mluví jen vietnamsky a česky neumí, klesá proto jejich šance na úplné integrování a možnost lepšího vzdělání. Naopak jako velmi pozitivní hodnotím přístup znojenské školy k minoritě z Vietnamu. Díky rozhovorům jsem se dozvěděla, že se na škole pravidelně konají projekty, které dětem z majoritní společnosti konkretizují vietnamskou společnost, její tradice, kulturu a zvyky. Také přístup k rodičům je výborný, na webových stránkách školy se nachází dokumenty ve vietnamské jazyce, na jiných školách ve znojemském okrese tato možnost není. Dalším problémem, který zmiňuje ředitel školy a rovněž je patrný z rozhovoru s Annou, je konflikt mezi generacemi. Především dívky, které se v České republice emancipují, mají problémy s výchovou svých rodičů, ti zastávají stále tradice z mateřské země a některé vietnamské děti mají problém se s těmito vietnamskými tradicemi ztotožnit.

Problémy, které vyplynuly z rozhovorů, je nutné začít řešit. Zlepšit by se měla koordinace mezi odborem školství, sociálním odborem a cizineckou policií. Tyto instituce by se měli zaměřit na vietnamskou minoritu, která ve Znojmě působí klidným dojmem, avšak uvnitř ní jsou patrné problémy, které jsou přeneseny i na vietnamské děti, které pak nemají lepší šanci k integraci. Je nutné, aby i školy na Znojemsku začaly více spolupracovat v této problematice a dětem s nižším sociálním statutem bylo umožněno většího rozvoje a jazykového vybavení. Do takového projektu by bylo možné i zapojit tzv. „banánové“ děti se znalostí vietnamštiny, které by mohli svým krajanům pomoci v učení a zdokonalování českého jazyka nejen na úrovni školy. Děti vietnamských rodičů už dnes většinou nemají takové problémy s integrací, naše společnost by se měla zaměřit právě na jejich rodiče, kteří nedostali takovou šanci integrace jako jejich děti. Díky dřívější obtížné integraci Vietnamců je patrná problematika konfliktu mezi generacemi, nepřispívá tomu ani uzavřenosti minority, pedagogové se proto musí zaměřit na vietnamské děti a hlavně u dospívajících řešit tyto mezigenerační nepochopení. Co se týče materiálu pro pedagogy, doporučila bych webové stránky

www.inkluzivniskola.cz, kde nejen pedagog, ale i ředitel školy najde široké spektrum pomůcek vhodné k použití při výuce cizinců.

Díky těmto rozhovorům mohu konstatovat, že vietnamská menšina je na Znojemsku velmi dobře integrována. Žáci ve školách nejsou problematickými a většinou patří k nejlépe hodnoceným. Musíme si však uvědomit, že zvláště v minulosti za těmito výsledky stály hodiny dřiny a doučování. Problémy, které souvisí s touto minoritou, nesmíme jako majoritní společnost podceňovat, především školy a pedagogové mají šanci ovlivnit a zlepšit situaci vietnamských dětí. Existují sice ještě v naší společnosti stereotypy a předsudky, ale myslím si, že díky informacím a různým akcím, které pomáhají k integraci, se tyto názory změní a vietnamská minorita bude brána jako součást České republiky.

10 Seznam literatury

HLADÍK, J. *Multikulturní výchova: Socializace a integrace menšin*. Zlín: UTB, 2006. ISBN 80-7318-424-9.

BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vydání, Brno: CDK, 2003. 206 s. ISBN 80-7325-020-9.

DRBOHLAV, D. : Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb a pobyt. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál 2001. s. 17 -30. ISBN 80-7178-648-9.

FRIŠTENSKÁ, H.: Pojmy xenofobie, rasismus, rasové násilí a rasová diskriminace. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, 2008, s. 12 – 35. ISBN 978-80 -7367-182-2.

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0

MÜLLEROVÁ, P.: Vietnamské etnikum v České republice. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu: multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, s. 81-98. ISBN 80-7178-285-8

THANG,D., H.: Charakter vietnamské komunity v ČR a průběh její integrace. In BALVÍN, J. (ed.) *Identita ve vztahu k národnostním menšinám*. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2006, s. 618-621. ISBN 80-903727-6

MORGENSTERNOVÁ, M.; ŠULOVÁ, L., aj. *Interkulturní psychologie: Rozvoj interkulturní senzitivity*. Praha: Karolinum, 2007. 220 s. ISBN 978-80-246-1361-1.

HRACHOVCOVÁ, M. Multikulturalita na vlastní kůži: Teorie a modely sociálního soužití. In ASSENZA, D. (ed.) *Individuální přístup k pomoci jiným, začlenění minorit* 4. díl. Olomouc: A & M Publishing, 2007, s 49 – 52. ISBN 978-80-903654-3-8.

ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál 2001. 188 s. ISBN 80-7178-648-9.

UHEREK, Z.; KORECKÁ, Z.; POJAROVÁ, T. aj. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologické ústav AV ČR, v.v.i., 2008. 259 s. ISBN 978-80-87112-12-0.

PRŮCHA, J. *Interkulturní psychologie: Sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. 2, rozš. Vyd. Praha: Portál, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7367-280-5.

PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. Praha: Triton, 2006. 263 s. ISBN 80-7254-866-2.

ČERNÍK, J.; IČO, J.; KOCOUREK, J.; KOMERS, P.; MARTÍNKOV,Š. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H Jinočany, 2006. 222s ISBN 80-7319-055-9

HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. 278s ISBN 8024600307.

Použité elektronické zdroje:

- Vláda České republiky. *Analýza aktuální situace v oblasti integrace cizinců na území* [online]. Ze dne 4. ledna 2012. [cit. 5. dubna 2014]. Dostupné na WWW: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/\\$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postu_pu_p%C5%99i_realizac.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/0E0030F05E/$File/USNESEN%C3%8D_VL%C3%81DY_%C4%8CR_ze_dne_4.1.2012_%C4%8D._6_k_Postu_pu_p%C5%99i_realizac.pdf)
- KOCOUREK, Jiří. *O Vietnamcích v České republice* [online], Ze dne 23. prosince 2005. [cit. 5. května 2014]. Dostupné na WWW: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=199&lst=108>
- ŠIMEČKOVÁ MARTÍNKOVÁ, Šárka. *Počátky česko-vietnamských vztahů* [online]. Ze dne 16. dubna 2007 [cit. 18. května 2014]. Dostupné na WWW: <http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2007041601>

- HAI ANH. *Trung Thu - vietnamský den dětí*[online]. Ze dne 16. listopadu 2011 [cit. 04. dubna 2014]. Dostupné z WWW <http://www.viet.cz/clanky/26-trung-thu-vietnamsky-den-deti>
- HAI ANH. *Vietnamské Vánoce, Nový rok a Tét* [online]. Ze dne 12. ledna 2012[cit. 04. dubna 2014]. Dostupné <http://www.viet.cz/clanky/35-vietnamske-vanoce-novy-rok-a-tet>
- VYSTRČIL, Marek, Základní škola JUDr. Josefa Mareše. *Projektový den Vietnam*[online]. Ze dne 01. prosince 2009. [cit. 9. června 2014]. Dostupné na WWW: <http://www.evokace.cz/index.php?a=181>
- VYSTRČIL, Marek, Základní škola JUDr. Josefa Mareše. *Projektový den Vietnam*[online]. Ze dne 05. prosince 2010. [cit. 9. června 2014]. Dostupné na WWW: <http://www.evokace.cz/index.php?a=513>
- Ministerstvo vnitra: *Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 30. 4. 2014*[online]. [cit. 5. května 2014]. Dostupný z WWW <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>
- ŘÍMANOVÁ, Michaela. *Mluvili o prodeji cukru, ale nabízeli pervitin*[online]. Ze dne 12. června 2014. [cit. 02. května 2014] Dostupné na WWW <http://znojemsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/mluvili-o-prodeji-cukru-nabizeli-ale-pervitin-20140612-xgoz.html>
- Celní správa CR. *Největší tržnice v Hatích vydala přes čtyři sta pytlů padělků*[online]. Ze dne 27. března 2014. [cit. 02. května 2014]. Dostupné na WWW <http://www.youtube.com/watch?v=yDGPyZUR4yg>

- KRUTIŠ, Dalibor.*Hatě: tržnice je časovaná bomba, ohrožuje životy lidí*[online]. Ze dne 29. října 2010.[cit. 02. května 2014]. Dostupné na WWW http://znojemsky.denik.cz/zpravy_region/hate-trznice-je-casovana-bomba20101228.html
- META, sdružení pro příležitosti mladých migrantů.*Vzdělávací systém Vietnamu*[online].[cit. 04. dubna 2014]. Dostupné na WWW <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/vietnam-0>
- META, sdružení pro příležitosti mladých migrantů.*Profil Vietnamu*[online].[cit. 04. dubna 2014]. Dostupné na WWW http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Vietnam_0.pdf
- Ministerstvo vnitra.*Terminologický slovník*[online].2014. [cit. 15. dubna 2014]. Dostupné z WWW <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>
- Ministerstvo vnitra za podpory Evropského integračního fondu EIF 2008-17. *Integrace cizinců do vzdělávacího systému*[online].[cit. 25. března 2014]. Dostupné z WWW http://www.soze.cz/wp/wp-content/storage/clanek-integrace_imigrantu_do_vzdelavaciho_systemu.pdf
- Socio.factor, s.r.o., Jihomoravský kraj 2010.*Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje*[online].[cit. 05. března 2014]. Dostupné na WWW file:///C:/Users/alena/Downloads/program_integrace_cizincu_JMK.pdf
- Základní škola JUDr. Josefa Mareše. *Vzory formulářů ve vietnamském jazyce*[online]. 2014.[cit. 01. března 2014]. Dostupné z WWW <http://www.evokace.cz/index.php?p=19>

11 Seznam grafů

Graf č. 1 Počet cizinců v České republice k 30. 04. 2014 str. 16

**Graf č. 2 Počet cizinců v České republice s trvalým pobytem k 30. 04. 2014
str. 17**

Graf č. 3 Počet cizinců na území okresu Znojmo

12 Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 **Seznam pokládaných otázek**

Příloha č. 2 **CD Carmina Clara, Ze Znojma až na konec Svět a zase zpátky**

Otázky položené Anně Nquyen:

- Kolik Ti je let?
- Ve které zemi si se narodila?
- Rodiče uměli česky, když přijeli do ČR?
- Co Ti přijde na českém jazyku nejtěžší?
- Čteš české nebo vietnamské knížky?
- Mluvíte doma vietnamsky nebo česky?
- Když si byla malá, měla si českou „tetu“?
- Jaký máš vztah s rodiči?
- Chodili nebo chodí s Tebou do třídy i jiní Vietnamci?
- Jaké jsi měla na základní škole známky?
- Chceš jít na vysokou školu?
- Zajímali se Tví spolužáci o život ve Vietnamu?
- Stýkáš se s ostatními Vietnamci, pořádáte spolu nějaké akce?
- Slavíte doma české nebo spíše vietnamské svátky?
- Vidíš rozdíly mezi vztahem s Vietnamcem a Čechem?
- Setkala ses s negativním postojem české společnosti vůči Vietnamcům?
- Byla si ve Vietnamu?
- Cítíš velké rozdíly mezi našimi kulturami?
- Myslíš, že se vztah k cizincům u nás v ČR zlepšil?

Otázky položené pedagogovi:

- Jaká je Vaše praxe na ZŠ?
- Jaké byly Vaše první zkušenosti s vietnamskou minoritou?
- Mění se podle Vás míra integrace vietnamských dětí u na základních školách?
- Sledovala jste odchylky v chování vietnamských žáků?
- Jaký mají podle Vás přístup ke vzdělání děti a rodiče vietnamského původu?
- Používáte pomůcky, které by Vám pomohly při komunikaci s Vietnamci?
- Byla jste na školení, které by souviselo s problematikou výuky cizinců?
- Využila jste asistenta, který by Vám pomohl při výuce žáka z Vietnamu?

Otázky položené Mgr. Miloslavovi Hubatkovi, řediteli školy

- Jaký je počet žáků vietnamského původu na Vaší škole?
- Existují nějaké podmínky pro přijetí na Vaši školu (např. úroveň jazyka)?
- Má Vaše škola individuální vzdělávací plány pro výuku cizinců?
- Jaký má Vaše škola přístup k začlenění cizinců do výuky?
- Existují problémy v komunikaci s rodiči, dětmi z Vietnamu? (pokud ano, jak tyto problémy řešíte?)
- Mohou pedagogové využít asistenta ve výuce?
- Probíhají na škole školení pro pedagogy?
- Existují nějaké pomůcky, materiály, které Vaše škola využívá při výuce Vietnamců, kteří neovládají český jazyk?
- Realizují se na škole projekty, které souvisejí s Vietnamem?
- Existují problémy s chováním vietnamských žáků?